

Austatud härra Rajamaa.

Saadon teile siinjuures XVI Kasvatuspäeva kõneluste tekstid.

*Mõned laused on ebaselged, raske on helilindilt mõnda sõnu
arusaada.*

Tervitades Heinrich Ots.

1.dets.1984.toimus Stockholmi Sheraton-hotellis Eesti Komitee ja Kooli- ning Noortetoimkonna poolt korraldatud 16. Kasvatuspäeval Arutati Mall Puhm'i ettekannet ESTO 84 Rahvuskongressil Torontos:

Kuidas tekib rahvustunne ja mida teha või tegemata jätta selle arendamiseks ?

Kuidas on eesti keele tase tänapäeva kooliealiste juures ja kuidas seda parandada ?

Kuidas korraldavad lätlased ja leedulased oma rahvuslikku kasvatust?

Noortejuhid,õpetajad,noorte sõbrad! Tere tulemast kasvatuspäevale,mis sel aastal on õieti kuuteistkümmes selles järjekorras. Meie hulk rahvast näitab seda,et kasvatusküsimused on meil siidameasjaks kujunenud ja nendel teemadel saame me alati rääkida. Meil tuleb ülesse ka uusi teese,uusi loone sellest asjast. Me olime seni juba selles täiesti kindlad,et eesti kodul,eesti koolidel,noorte organisatsioonidel on selles sektoris olnud no' mängida,agameil on siiski üks tähtis faktor,mis ka räägib kaasa ja see on nimelt ümbruskond,miljöö,staatuse küsimused,tähendab eesti keele,eesti kultuuri staatus,mis tõstab meie enesetunnet,ma võiksin öelda,et selles sektoris on kahtlematult viimastel aastatel tekkinud paranemine. Meie ESTO,ESTIVALID; OTSED, Neeme Järvi,Tubin,Eestist tulnud viimase aja väljarändajad on kõik selles protsessis kaasa aidanud. Me võime igapäev peaaegu sellel teemal ka lugeda Rootsi ajakirjandusest mis on üks uudis. Ma võiks teile tuua kurioosumi selles asjas Rootsi Infliskeelses ajakirjas Sweden. Nau mis on toonud väljaspoole,tõi ära näiteks Randpere - Milleri loo ja ka Peeter Puide artikli,kus tutvustatakse tema raamatut "Baikali,mitte kaugemale" öeldakse et raamat taastab Eesti identitsuse,mis on huvitav argument. Ühesõnaga Rootsi profiil väljaspoole sisaldab tänapäeval ka Eesti osa. Üks huvitav uudis. Kokkuvõttes meie tingimused Eestluse tööpõllul Rootsis ei ole halvenenud ja positiivne on eriti,et meil kasvab pidevalt peale aktiivseid noortejuhte,kes meie tööd edasi viivad.

Ja mul ongi tänase koosoleku alguseks hea meel teile esitada ühte neist. Nimelt Ann Jürisood. Ta on siin. Ma võiksin Anne kohta veel paar sõna öelda enne kui sa ette tulel. Ann on nimelt noortetöö uus konsulent,kes selle aasta oktoobris võttis üle ülesande Jaak Akkeri järel,kes jätkab oma õpinguid. Ja Ann Jürisool on soliidne eesti taganõhi. On lõpetanud Eesti Alghooli, Stockholmi Eesti Gümnaasiumi ja võtab aktiivselt osa juhtivalt skautlusest,gaidlusest,laulab kaasa Noortekooris ja tema eriliseks hobbiks on soololaul,mida me täna ka veel kuuleme. Ja mõtlesin,et me rääkisime Annega läbi ja Ann oli nõus täna paari sõnaga oma taganõhja andma,kuidas ta vaatab oma uue ülesandele. Palun Ann! Aplaus. . . .

Täna on esimene kord kui ma räägin rahva ees noorte konsulendina. Ma mõtlesin teile esiteks rääkida vähekeste sellest,mida noortekonsulent teeb üldse. Tema kõige tähtsamatest ülesannetest on, et kontakti hoida noortega,kes ei ole mitte organiseeritud kusaqil suuremates kohtades,linnades, et neid tuleb kinni püüda ja kaasa tõmmata,näiteks skautlusse,üks teine asi on,et rahvast kogu aeg informeerida eri ürituste kohta. Seda saab teha raadio kaudu,ajalehtede kaudu ja muidugi ka ringkirjade kaudu. Ja siis ma pean kontakti võtma rootsi ameti asutustega. On ka veel olemas noorte kartoteek ja seda peab kogu aeg uuendama ja täiendama. Ma olen tihti selle peale mõtelnud mikspärast noored kaovad üritustelt ära . Ja mikspärast see on niimoodi? Ma usun,et isiklikult loobusin sellest mõni aasta. Ja kui tulin tagasi,siis igatahes leidsin,et tulla koju jälle eesti ühiskonda. Et eestlus on mulle nagu märk. Ja olen eestlaseks siindunud ja sellest kuidagi ei saa loobuda. Ka kui seda sooviks vahetevahel. Ma usun,et need noored kes kaovad ära,nemad tulevad tihti tagasi,kas varem või hiljem,võib olla kui nad on elanud kord skautluses kaosas. Nad tulevad mõnd muud teed kaudu tagasi. Ma võin rääkida,et olin San Franciscos elas in aasta aega. Ja siis kui ma läksin sinna,ma olin jube kangekaelne ja mõtlesin,nüüd mina klaarin ennast täitsa üksinda. Ma olin eestlaste adresse saanud seal San Franciscos aga ma mõtlesin igatahes,et klaarin ennast üksinda. Ja kui ma olin seal üksteist kuud olnud,siis ma helistasin ühe poisile seal,kelle telefoni numbri olin saanud. Ja ta kutsus mind eestlaste peole. Ma ei ütle liiga palju.Ja kui ma tulin uksest sisse ja kohtasin kõiki neid eestlasi seal,see oli üks sõna mõnus,et seda harmooniat tunned,jõle kaua aega ja see tuli, Ma ei tunnud ühtegi eestlast seal varem,aga see oli,et koju tulla lihtsalt. See oli väga huvitav tunne. Et jaksada töötada eestlusega,see vajab palju energiat ja kogu aeg vaja neid energia injeksioone kui ütelda niimoodi. Inspiratsioon on kogu aeg vaja ja need tulevad meile Esto'lega,Otsedega ja kindlasti ka Estivaalidega. Mul ESTO 80

siin Stockholmis oli minule jõe suur elamus. Ja siis ma jaksasin ja siis ma töötasin skautidega palju. Aga nüüd, kui ma tulin möödunud suvel tagasi ESTOlt Torontost, siis ei olnud õieti, ma ei leidnud, et see oli tähendab sama asi, see ei olnud kunagi see suur võimas tunne, ma ei tea kuidas see teistele oli, aga ma olen mõnelt kuulnud niimoodi, et ESTO 80 ei olnud nii väga suur elamus. Ma mõtlesin kui ma tulin koju siis, et ma ei jaksa eesti asjadega tegeleda, ei viitsi lihtsalt. Aga siis tekkis niisugune võimalus, et Jaak Alker'i aseläitja's olla. Ja nüüd! kogu aeg tunnen, et energia tuleb tagasi, et jaksab nagu asju teha. Ma loodan, et ma saan sellest, nagu Jaak Alkeri aseläitja ja ma tahaksin proovida, kui palju on võimalik selleks teha. Loodan tunda õppida palju noori ja ka varemaid eestlasi ja kõigi eesti organisatsioonide tegevust. Ma tänan teid ja ma loodan, et meil tuleb siin huvitav päev täna. Aplaus. . . .

Paljak koosoleku juhataja. Ma loodan kõikide kaasabi Aneele tema keerulises ja pinevas töös. Inspiratsiooni on igalpoolalati tarvis.

Nüüd siis asume tänase peateema juure. Ja see on nimelt üks ettekanne mis esitab Kanada ESTOL 84 Torontos ja nimelt Mall Puhm'i poolt esitatud oma ettekanne, tähendab rahvuskongressil ja see põhjustas palju diskussioone. Ma olin kohal ja sain kohe idee, et Mall Puhm'i ideesid tuleb ka diskuteerida. See kõne tekst on meil olemas, see oli ukse kõrval väljapandud. Ma ei tea, kas kõik on juba saanud seda teksti omandada. Pärast on ta kättesaadav. Ja selle teemal me täna nägime. See on ilmne, et meie kasvatusprobleemid Kanadas ühtuval suuresti meie omadega Rootsis, see on täiesti loomulik. Mõned ütlevad, et Põhja - Ameerika mandril olevat kohalik keel veelgi dominantsem - domineerivam, kui rootsikeel Rootsis ja kindlasti on meil sel juhul Mallelt palju õppida. Ja kindlasti lähevad meie arvamusel ka lahku mõnes küsimuses, aga seda me näeme täna kui see laudkonna vestlus tuleb.

Mõtlesime asja serveerida niimoodi, et esiteks ma kannaksin ette selle kõne konsenttraadid, kat-suksin välja noppida ideid mis seal on pärast seda meil on viis eesti ema, üks veel puudub, kes võtavad selle kõne luubi alla. Neid on tekst käepärast varem olnud, nad on natuke ettevalmistatud ja kõik kümne minuti jooksul esitavad oma arvamusel ja kommentaarid selle kohta. Ma ütlesin viis eesti ema. Seal on üks erand nende hulgas on ka Raija Hirsch, kes on õieti soome ema, viib tagasi kontakti möödunud aasta teema juure, nimelt segaabiellude kasvatusprobleemid. Nii, et Raija vinkel asjale on just väga huvitav kuulda. Tema muidugi vastab sellepeale, kuidas ta oma lapsi soomlasteks ja soome eestlasteks kasvatada. Tema on abielus eestlasega. Ma tulen tagasi selle laudkonna koosseisu juure heth hiljem. Ainult nimetan praegu, et laudkonda kuuluvad tähendab Raija Hirsch, Anu Jürjalu, Reet Klaar, Katrin Maandi, kes veel ei ole kohale jõudnud ja Leelu Pukk. Esitan neid lähemalt, kui nad tulevad laua juure.

Järgmiseks sooviksin anda õige lühikese ülevaate Mall Puhm'i argumentidest tema kõnes mis ta esitas Torontos sel suvel. Ja kõigerealt siis see Mall Puhm. Kes ta on?

Neiuna Pärn. Sündinud Rootsis 1947. Rännanud välja Kanadasse 1951. 1970. lõpetanud Toronto ülikooli kunstiajaloo alal. Nooruses käinud eesti koolis (pühapäevakoolis), laste suvekodus, olnud gaid, tantsinud rahvatantsu rühmas, laulab oraegu dr. Toi Estonia segakooris. Eesti ühiskonnas õpetanud Toronto Eesti Seltsi lasteaias, korraldanud 1978. AABS-i konverentsi spondi clubs, aidanud koostada Eesti Kunstnike Leksikoni ja olnud Eesti rahvuskultuuri Loomingurüüvare ehk Looming 81 /IDEE algataja ja päevade juhataja. Sellest Loomingurüüvast on olemas üks trükkis ja see sisaldab ideesid kuidas noorte tööd organiseerida. See on siin laua peal. Seda võib pärast sirvida, kes seda soovib. Ja ma läheksin kohe ettekanne konsentruadi juure. Algukses kuidas ta ise ennast tutvustab.

Kasvasin üles üksiku lapsena. Vanemad näähisid minuga alati eesti keelt. Kui ma keskkoolis olin, siirdus aeg millele veetsin vanematega õhtusööqiga, muul ajal oli tarvis õppida, tundides käia, sõpradega koos olla. Kõik käis inglise keeles. Abiellusin eestlasega. Algukses proovisin eesti keelt näähida omavahel, aga see ei õnnestunud. Ainult ükskord Metsatülikooli mõju all läks see korda, kui olin jälle ingliskeelse tehtede, raadio, koolide ja tööga ümbritsetud.

Kui lapsed sündisid, hüsisin mitmelt seltskondlikult juhilt, et lapsi eestlasteks kasvatada on äärmiselt tülikas. Miks seda teha? Enamus kehtas õlgu ja ütlesid, et nad ei tea. Lihtsalt peab. Üks vihastas mu peale ja otsustas vist, et kui ma ei tea, siis ma ei ole päris eestlane. Ainult minu akadeemiline ema (olin muide Fil. Patria liige) oskas vastata, et Toronto on suur linn ja eesti identsus annab su lastele väiksema ringkonna kus saab tunda end olulisemana, kus võib eluaegseid huvitavaid sõprussidemeid tekkida omasugustega. Ülemaailmselt on tore olla eestlane. On nagu vennastus. Identseuse otsimine ongi üks praeguse holmanda generatsiooni tungiks mida peame ära kasutama.

Nende kaanlastega, ukrainlastega Lääne-Kanadas, kelle vanemad salgasid oma päritolu, õpivad praegu suure rõnuga järele oma keelt ja rahvuskultuuri, mida vanemad õpetamata jätsid. Nendel

tekkis vajadus teada: Kes ma olen?

Üks Toronto üliõpilane sotsioloog leidis, et kaua pärast seda, kui inimene on kohanud oma keele ja rahvuskombed, hoiab ta kinni oma identisusest, aga ollakse siiski segaduses, kas olen eestlane näiteks, või ameeriklane ja sellega kaasuvad paljud probleemid.

Mida ma siis laste suhtes otsustasin. Hakkasin lapsega nagu iseenesest rääkima eesti keelt, sest niimoodi oli minu ema teinud. Kaks aastat hiljem sündis teine tütar. Kui vanem laps lasteaeda läks, kõneles ta inglise keelt nagu oleks just laeva pealt saab nud Eestist. Noorem laps õppis pärast rääkima. Iga päev tuli tütar lõunaajal koju ja rääkis mulle eesti keeles, mis oli koolis juhtunud. Ma tegin siis kriitilisel ajal kriitilise otsuse, et on parem kui mu laps räägib minuga inglise keeles, kui üldse mitte. Samal ajal õppis noorem inglise keele ära. Muuseas rääkisin ma abikaasaga nagu nii alati inglise keelt. Alguses oli mul nagu suur süütunne, et ei olnud saavutanud, mida ise oleksin soovinud. Olin nagu eksamil läbi kukkunud. Kui ma oleksin nõrgema iseloomuga, oleks mind ammu juba eesti ühiskonnast välja lülitatud.

Ükskord juhtus tuttavate sivilas Jõekäärul niisugune asi, et majaperemees kuulis, et mu lapsesabivad inglise keeles ja hõiskas valju häälega "Mulle Puhmi lapsed räägivad inglise keeles."

Üks asi mis, mida ma ei kavatsenud oma lastele edasi anda, oli minu lapsepõlve näägutamisid suvelaagrites, et "Räägi eesti keelt", nagu inglise keel oleks kõlbmatu kommunikatsiooni jaoks. Kui lapsed olid nelja ja kuue aastased, kolisime Minnesotasse, kus ma selle aasta lõpus emale helistasin ja kutsusin vanemat tütarit vanamaga rääkima keeldus ta: "Ma ei oska eesti keelt!" Ta häbenes oma keele pärast vanamaga rääkimast. Kui me Torontosse tagasi tulime, võttis Toronto Eesti Seltsi lasteaed nad soojalt vastu ja sõbrad ootasid ees. Siis tulid Tallinna paviljonid ja see Seedrioru pidustused, kus lapsed nägid rahvatantsijaid, võimlejaid ja, et igalpool räägiti eesti keelt. Hakkasin ka ise nendele sõnatagavara õpetama, nimetasin asju, kus nad ette said, maantee, järvi j.n.e.

Õppimise motivatsioon tuli nüüd nendelt. Kui nad Jõekääru Laste Suvekodusse läksid ei tulnud juhtkonnale ette, et mu lapsed eesti keelt ei räägi. Kui nad koju jõudsid, ei jõudnud nad imestada kui palju nad eesti keelt rääkisid. Pean uskuma, et kõige efektiivsem meetod keele uuesti õppimiseks on täissiivenus, (see on üks sõna, mida ma ei tunne) Täissiivendus on sellega nähtavasti täielikult ainult eesti keelt, puhas eesti keel, mitte midagi muud ka ei ole.

Muuseas vastikust refräänist, et räägi eesti keelt oli saanud pea meeles, eesti keeles, riim olimees.

Järgmisel aastal tuldi koju "püüdlükuma eesti keele rääkija" auhinna suvekodust. 1981 aastal viisime lapsed Eestisse, kus nad rääkisid paar nädalat oma sõpradega. Jälle täissiivendus. Nüüd nad on kirjavahetuses sugulastega. Nendel on tore kirju saada ja nad ei tairagi, et kui kirjutatakse, et käisime botaanika aias või nukuteatris ja nad peavad kiisima mu käest, et mis need on, et nad midagi õpivad. Samuti kui nad tahavad kirjutada ühissarvikust ja sõprishelmetest. Ei tee see suurt vaeva neil sõnaraamatust otsida. Kui nad ei oleks neid lapsi koharu, siis neil see kirjavahetus ei eksisteeriks.

Mõlemad on seitsmest aastast saadik käinud täienduskoolis, praegu on nad kümne ja kaheteistkümne aastased, irisevad küll, et peavad teisipäeva õhtu nahka panema, veel koolis käimisega, aga nad õpivad eesti keelt lugema ja kirjutama.

Viimasel ajal on ka lapsed rohkem aega oma vanavanematega veetnud, kui varemalt, nüüd nad oskavad eesti keelt.

Kokkuvõttes, nende eesti keel ei ole sulaselge, aga nad tulevad sellega toime. Lepin sellega, et nad teavad, kes nad on, kust me tuleme ja nendele on antud valik Eesti ühiskonnas viibida.

Siis mõningaid tükke teistest teksti osadest. Küsimus on: Kes on eestlane? Öeldakse: Ta on eestlane, aga ei räägi eesti keelt. Ta räägib eesti keelt, aga ei ole eestlane. Nii siis on tegemist pärivusega, mitte keelega, kui defineeritakse rahvust.

Arvatakse, et Põhja Ameerikas ainult 3 % inimestest loevad raamatuid ja 15 % ajalehti. Rohkem ostetakse grammofooni plaate ja helilinte. Miljonid vaatavad televisiooni. Lätlastel on juba Läti televisioon. Paneme aga oma keele sinna, kus lapsed seda loevad ja kuulevad. Kasutame neid vahendeid ja valmistame ning turustame ajakohaseid õppe- ja meelelahutuse programme. Loomulikult see kõik võtab aega, tahtmist, oskustega inimesi ja raha. Üks video lindistamise grupp töötab Torontos juba eraviisiliselt.

Peatume momendiks olukorrale sotsioloogilisest vaatevinklist. Mis on praegu meie sotsioloogilised väljavaated - mitte eriti head. Mõne aasta eest professor Tõnu Parming nuputas välja, et kõik eesti perekonnad, kes eesti lapsi kasvatavad, peavad üles kasvatama 6,75 eestlast, selleks, et meie rahva arvu samal tasapinnal hoida, sel juhul oleksid vallalised või lasteta või assimileerunud eestlased asendatud.

Eestlastel ei ole aga muini perekondi. Täegi kahe lapsega perekonnad seisavad suurte raskuste ees. Kuidas lastele eesti keelt õpetada? Kuna märgukeeleks kujuneb praegu alati kohalik keel. Mäletan ise, et eesti keelt rääkisid ainult vanematega, eesti lastega ja loomadega. Omavaruksena küis kõik inglise keeles. On huvitav spekulatsioon, miks meie iive nii madal on? Üks meie kahetunniga mõõk on haridus. Kõrgema hariduse saanud inimene tahab ka kõrgemat elustandardit ja laste kasvatamine ei suudusta seda aja poolest ega majanduslikult. Kahju, et see geneetika raisku lähe. Kõrgema hariduse saanud inimesed tihti assimileeruvad aga kiiresti, sest neid aktsenteeritakse teistesse ühiskondadesse kergemini nende teadmiste ja saavutuste tõttu. Ühiskondliku töö jaoks neil ei ole aega ja nad ei vaja oma kultuurilise ühiskonna toetust, sest nad täidavad oma seltskondlikke vajadusi töö ja kolleegidega. Aga alati on erandeid. Samal ajal on kõrgema hariduse positiivsed rollid mudelid kasulikud, et et tõsta meie noorte eneseväärtuse tunnet ja respekti eestluse vastu ning saavutada tähelepanu maailma fookuses.

Segaabielludes on võimalik õpetada eesti keelt lastele, kui eestlasest vanem on järjekindel oma keele kasutamisel lastega erilise tahtejõuga ja intelligentsiga. Ja kui leidub positiivset tuge kas eesti ühiskonnalt või oma perekonnast näiteks vanavanematelt või abikaasalt, kes leiavad, et kahe keele oskus arendab nende laste intelligentsi. Seda tõendavad ka ju uurimused. See nähtus on aga erand ja ainult 2 % segaabielludest saavutab seda. See toobki meid järgmise valusa probleemi juurde.

Keele kaduvus. 1978 aastal kandis lätlane Dr. Kalnis ette AABC konverentsil uurimistöö emakeele alalhoidmisest välismaal. Olen kohandanud seda kaudselt eestlastele. Tulemused ei anna suuremat lootust (loodan, et ma ei ole nagu vanaeagsed hullurid, keda maha lasti, kui ma halbu uudiseid tõin). Selles ettekandes ma nimetan esimeseks generatsiooniks neid väliseestlasi, kes on Eestis sündinud või üle 40-ne. Nende lapsed, kes on välismaal sündinud on teine generatsioon, nende lapsed omakorda on kolmas generatsioon.

Keeleoskus hõlmab lugemist, rääkimist, arusaamist ja kirjutamist. Esimeses generatsioonis valdas rõhuv enamus eesti keelt enamusest, siiski mõned ei osanud kirjutada või lugeda. Ja sülelapsed ei olnud saavutanud täit keeleoskust. Teisest generatsioonist valdas 10 % emakeelt ja kolmandast 0,6 %.

Meie oleme nüüd selles kolmandas vaatuses. Dr Kalnis ütleb, et küsimus ei seisa enam keele alalhoidmisel, mis on tugevasti seotud keele pruukimise võimalustega vaid keele uuesti õppimises. Keel on tavaliselt esimene asi kultuurist mis kaob. Rahvustoit, endised sõbrused piisivad veel kaua. Kui see kehtib, siis kõik need seltskond organisatsioonid nagu majandus-, jähi-, arstide ja maakondade klubid, mis ei paista eestlust otseselt teenivat selles mõttes, et kui Eesti oleks järsku vaba peaksid nad tunnistama, et need organisatsioonid on üles ehitatud enda tööks ja mitte eestluse teenimiseks, on tegelikult väga olulised, sest nad säilitavad eestlaste omavahelisi sõprussidemeid.

Saaks juba vast teema juure? Rahvustunne kust see tuleb? Kas saab seda lõpetada? Kuidas saame kasvatada eestlust antud olukorras? Kui lõvi sünnib lehma laudas, kas ta on lehm või lõvi? Eestlastel ei ole nii selgeid identiteetse piire. Kuna oleme üle aegade segunenud oma vallutajatega. Poolakad, taanlased, rootslased, sakslased ja venelased. Need kes asunud Eestisse on võtnud omaks meie keele ja hõbed, et see juhtub, selleks peab olema üks küllaltki suur kriitiline mass. Kui suur see on, ma ei tea. Toronto 10,000 eestlast võitlevad - aga need hõrenevad. Üeldakse, et eestlust tuleb emapiimaga sisse süüta. See oleks küll kõige efektiivsem meetod, kus maast madalas eesti keelt ja meelt õpetada.

Tean, et Toronto Eesti Seltsi lasteaias laul on üks täiesti propagandalugu. Teine salm on: Eesti keelt siin räägim ma, eesti keeles laulan ka. Sõpradeks saan siin ma teiste lastega eesti. Tahen siia alati rõõmuga ma tulla.

... ja see annab tulemusi, sest need lapsed, kes käivad läbi eesti koolide ja gaidluse, skautluse süsteemi, võtavad oma kohad ühiskonna juhtimisel. Üks asjaolu mis ähvardab eestluse vilelemist on need kes on vahest liiga üleolevad oma saavutuste üle ja tekitavad ebamugavust teistele.

Kõigil ei ole keelte peale ardi, nii mõnigi haritlane ei julge eesti ühiskonnas juhtivat kohta võtta, sest eesti keel lonkab. Koolides hea keeleoskusega lapsed saavad palju positiivset ta

SISIDE

Aga mis juhtub poisiklutiga, kellest tuleb hea äriees, insener või sportlane? Tema tunneb et ta ei ole väärtuslik eestlane ja eemaldab ennast kuhugi, kus tal on mugavam. Neil aga oleks hädasti majandusmehi ja professionaalseid nõuandjaid vaja oma organisatsioonidele. Ärge otsustage väärtuse üle ainult tema keeleoskuse põhjal. Inglise keelt rääkivad miljonärid on tere tulnud meie ühiskonda. Küsisin ühelt leedulasest, mida nad oma ravuskultuuri heaks teevad. Keele õpetamises kogesin, et kui nad enaldavad segaabiellude lapsed eraklassidesse, siis nendel lastel oli nagu häbi märk küljes. Nüüd pannakse need lapsed tavalisse klassi, aga neile antaks aitamise tunde.

Lätlased paistavad olema palju suurema rahvustudega kui eestlase. Võetakse endid Vabariigi aastapäeva novembris töölt vabaks ja veedetakse päev Läti Majas.

Nad on keele kao analüüsinud ja kuna nendel on mitmed õpetlased, psühholoogid ja sotsioloogid,

kes on ühiskonda juhtimas. Nad on otsustanud kaasaegsete meetoditega olukorda parandada näiteks läti keelt valdavatele lastel kolm nädalat luugrit ja siis kaks nädalat läti keelt mit. te valdavatele lastele.

Ka eestlased võiksid seda teha näiteks Seedrioru ja Jõekääru jaotada. Siin on nii palju detaile, et ma kõike ei loe.

Ühine nimetaja neile viiele on rahvushüsimus ja see, et nad on rahvushüsimustes aktiivsed. Ja neil on kõigil mitu last kodus. Ja ma võib - olla täpselt järjekorras on Raija Hirsch, tema elukutselt on psühhiaater arst töötab täis ajaga, laste ja noorte psühhiaater ja ka ameti kõrval väga aktiivne Soome sotsiaalpoliitilises töönühmas ka poliitikas. Lähme edasi tühes-tikulises järjekorras, siis on Anu Jüriado. Tema on Malmö s.o. lõuna-Rootsis üleskasvanud käi-seal eesti täienduskoolis. Tema on olnud eesti üliõpilaskonna esimees Lundis. Ta töötab keele õpetajana gümnaasiumis. Lapsed käivad eesti algkoolis praegu. Siis on Reet Klaar. Elukutselt olnud turistide sektoris, kontoris ja praegu töötab oma mehe juures hambaarsti praktikas. Ta on muide töötanud mõningat aega töötanud eesti algkoolis õpetajana ja on väga huvitatud eesti probleemidest üldse. Edasi on meil Katrin Maandi, kes istub koolipingis veel. Tema on nimelt doktorant. Ja tema doktori väitekirja teema on "Kaks keelt". See on täpselt Kasvatuspäeva raami sees. Ja ma loodan kunagi tema väitekirja kuulda. Tagapõhi muidugi on noorte organi-satsioonid, gaidlus, naisüliõpilas seltsi liige on ta ja tal on kodus neli last. Ja viimasena reas istub meil Leelo Pukk, kes on üleskasvanud Eskilstunas. Käinud täienduskoolis ja ta on praegu keemia õpetaja gümnaasiumis. Kolm last, kuigi tal on kolm last kodus aga ta ikkagi töötab. Ta on Rootsi landstingeti saadik ja ta on olnud gaidi juht, noorte sektoris tegev. See oleks väga lühike tutvustamine.

Ja tänase laukonna vestluse struktuur või kord on see. Et me lähme järjekorras. Kõik esi-tavadoma argumendid, kommentaare, kriitika Mall Puhm'i ettekanne kohta ja järjekorras on esi-meseks palunud sõna Anu Jüriado. Palun! Ma hakkaks peale Lydia Koidulaga. Ta kirjutab. Eesti laul. Eesti laul, et kõlada, üle metsa, üle maa. Tungi iga südamesse, ärata meid. Mata maha vaimu nõratus, kus on kuulda eesti keel, eesti laul, seal kõla saa, üle metsa, üle maa.

Keeleõpetajana ma näen oma igapäevases tegevuses, kui palju see tähendab, kui on kahe keele-ga üleskasvanud. On kohe hääldamises, näiteks kui kolmandat keelt õppida, märgata, kui palju lihtsam on õppida kolmandat või enamgi keelt juurde. Emakeel on ju see keel, esimene keel, mida kodus räägitakse. Ja nagu Mall Puhm siin ise väidab, kuigi ta endale vastu on toiminud. Siin on just see järjekindlus, mis oleks, peab olema kasutava lapsega eesti keelt rääkides. Eesti keel on üks rikkus ja vara, mis meil on kaasa antud. Ma alati imestan, kuidas meie gene-ratsioon tõmbab maha maju, mis varem olid generatsioonid on ehitand. Mis õigusega? Ütlen sama ka eesti keele kohta. Mis õigusega vanemad ei õpeta enda lastele eesti keelt? lastele? Eesti keel ei tule mitte iseenesest. Nendega peab päris palju tegutsema. Ja ma leian Stockholmis, on siin päris palju eeliseid, mida mujal ühiskondades võib-olla ei ole. Siin on rohkem valikut. Esiteks lasteaias. Kõigepealt saab siin mängida ja laulda eesti keeles. Eesti koolis õpivad lugema ja kirjutama eesti keeles. Seal kahjuks kõnekeel on aga rootsi keel. Ka need lapsed kes enne lasteaias on rääkinud eesti keelt omavahel, räägivad kahjuks koolis rootsi keelt.

Me oleme seda nõudnud, et meil tuleks abi muul moel. Näiteks suvekodude näol. Kui meil on mitu suvekodu, siis võiks ühes olla eesti, üks suvekodu olla eesti keelne. Me toome sinna võib-olla üks . . . Kaheksa aastat tagasi, et meil tuleks üks nendest suvekodudest eesti keelne aga sel-lele vastati vaikusega. Aga läinud aastal pääsesime Ojamaale, kus tegevust oli päris palju, kus kõik nüüd toimus eesti keeles. Kuigi seal oli kolm - neli last kes väga halvasti valdasid ees-ti keelt.

Ma leian, et me vajame kõike tuge mis on, et lapsed jääksid eesti keelseteks. Need uustulnud on ju palju keelele juurde andnud. Ja arvan, et see lõunamaade põhimõte, et mitu sugupõlve on koos, kus vanavanematel on aega lastega rääkida ja lugeda. Meil on omal rohkem õnne olnud sel-les suhtes kuna meil on enne tööme ühe tädid Inglismaalt ja pärast tuli Malmöst meil tädid siia kes lastega rääkis ja jõudis neile lugeda, kui ise pidid tööle minema. Ja võib-olla oleks nagu Malle Puhm kirjutab. See õige põhimõte, et teha Eesti Majas üks päev kus on kõik aktiviteedid, toimuksid Eesti Majas kus oleks kõik generatsioonid koos. Lapsed, vanemad ja vanavanemad. Sest vanavanematel on sõnatagavara midameil ka enam ei ole. Et nemad peaks seda edasi andma enne kui on liiga hilja. Väiksemates keskustes nagu Ann siin nimetas enne, et teha perekonna gru-pupid, et lihtsalt et lapsed mitte ainult kodus eii räägiks eesti keelt vaid saaks ka väljaspoole kodu rääkida eesti keelt. Ja nagu Ann ütles, et see on see kodune tunne kui tuled eesti ühiskonda kui sul on niipalju kontakti maade vahel siis on ma leian päris hea kui on eesti keel üks ühine nimetaja

Blomquistil oli üks salajane keel ja see oleks võib-olla midagi mida peaks lastele rääkima kel-
 lel on raskusi eesti keelega, et see oleks nagu midagi mida nemad oskavad, mida keegi teine ei oska
 oska ja peame ka kasutama ära seda jõhust, et on nagu rootslased ütlevad inne et olla eestlane
 Meie ei ole varemalt nimetanud, et oleme eestlased olnud. Kanadas on alati olnud, et oleme eesti
 Kanadalased. Aga alles nüüd peale ESTOT on siin olnud inimesed julend ütelda, et oleme eestlased
 Rootsis. Neid Eesti sõpru on muidugi ka vaja. Meil on väidetud, et me tahame neid eemale tõugata.
 Aga Eesti sõpru, kes on huvitatu ajaloo, kultuurist ja meie maast. Aga keel on siiski kõige
 tähtsam. Ja ma tõesti loodan, et me varsti kõik ei ole "Estriska Odlingen Vänner." Ma lõpetan..

Aplaus.....

Ma arvan et võtame kõik ettekanded läbi ja pärast siis ja pärast on üldine diskusioon.

Järgmisena ma paluksin Raijat.

Ja mina ühinen Anu sõnadega, ja minu ettekanne ei ole ei ettekanne, see on üks väike kommentar
 ainult. Minu oma peres ei ole kunagi eest keel probleem olnud, me kodus räägime eesti keelt,
 lapsed räägivad eesti keelt ja meil on üks vastastikune probleem, lapsed ei räägi rootsi keelt
 eriti hästi. Sellepärast, et Mall Puhmi jutt väga üllatav. Üks eesti perekond, kus mõlemad vanemad
 räägivad eesti keelt, ei kasuta kindus läbikäigu keelena. Ta väga oma ettekandes räägib haritlastes
 ja nii edasi, aga midagi on tal omal selle mõttega viltu läinud, et keegi vanem härra räägib mõ-
 telge Mall Puhmi lapsed räägivad inglise keelt. Ma ei saa sellest aru. See on üllatav kui keegi
 seda kommenteerib. Ja et see mõte, siis kui vanemad on olemas ja laps võiks kunagi eesti keele
 ära õppida. Aga kui on võimalik üht keelt saada, sest keel ei tule kergelt. Ja kui on võimalik
 üht keelt saada maast madalast, et seda tuleb ära kasutada. Meil Rootsis on teine olukord, meil on
 lasteaed, kool, skautlus ja see et ka koolis räägitakse rootsi keelt, ma ei leia et see suurem draa-
 ma on. Mina käisin algkoolis, hakkasin 1950. Me rääkisime ka rootsi keelt omavahel ja keel pole
 kunagi kadunud. Keel oli tugev. Ja mina olen optimistlik. Keel peab tugev olema. Aga mis mina
 sooviksin, on, et midagi võiks teha nende lastele, kes on 16 ja 20 vahel. Meil on väikeste lastele
 olemas kõiksuguseid kohti kuhu nad võivad minna, eestlasi kohata, keelt kasutada üht kui teispidi.
 Aga see grupp kes on 15 - 16 hakkab skautlusest natuke eemale jääma ja ennem jälle ei kohtu
 sõpru kui ülikoolis kus tihtipeale kohtab ju vanu koolisõpru, et see vanuse vahe, need on viis
 aastat seal. Ja võib olla oleks see noortekonsulendi ülesanne või, Ma ei oska midagi lahendust
 veel saand anda. Et nende laste peale ka mõeldakse. Teine asi on, et mis mina kui praktiline asi
 mis mina sooviksin. On kõik need üritused, siin on palju inimesi täna koos. Aga kus ormeie vanu-
 sed? Väikse laste vanemad, neid on väga vähe siin. Kui lähed Vabariigi aastapäeva aktusele sama
 olukord, kontserdid mis iganes ikkagi on need samad inimesed. Et kuidagi moodi neid nooremaid
 inimesi saada ka meie üritustele rohkem kui praegu on. Ja ma olen kuulnud siit ja sealt, et tuleks
 küll aga lastega perekondadel on see majanduslik olukord raskem. Miks ei ole laste pileteid või
 ka lastele prii. Ja ma olen ise viimane aeg oma lastega siin ja seal käinud. Igakord ^{minuti} ~~ühikord~~
 lapse pealt 50 - 60 krooni. Ja see on paljudele probleem. Ma ei tea kui palju sellega juurde saab
 aga mõnigi ikka tuleb. Kuidas see ka on. Üks küsimus mis nähtavasti pole läbi mõeldud. Igakord
 üllatusid, kui ma küsin laste pileteid. Aga põhimõtteliselt olen mina optimist. Ma ei usu, et keel
 kaob. VÕIB OLLA see arv kes veel räägivad see väheneb. Aga ajalugu näitab, et Eesti rahvas on sitke
 ja kaob vahepeal sõja ja katku ja muu asjade tõttu. Aga ta püsib. Ja ma loodan, et ta jääb püsima
 ja ma olen kindel, et ta jääb. Aga praktilisi küsimusi tuleb lahendada ja nii hästi kui võimalik.

Aplaus

Katrin palun. (Katrin Maandi)

Mina vaataksin asja siis natuke teisest küljest. Mitte ainult puht praktilisel nii nagu Anu ja
 Reet on teinud. Neid praktilisi probleeme tunnen mina ka väga hästi. Aga seda sorti jutt nagu see
 mida Mall Puhm siin esitab ja mida meie oleme rääkinud nelikümne aastat siin ühes ja teises
 vanemate generatsioonis. Ei oleju mitte kusagil konstruktiivselt. Meil on koolid alles samuti kui
 meil enne olid. Meil on võibolla lasteaed ja mõned asjad juurde tekkinud, aga ükski nendest ei
 anna seda, mida tõesti oleks vaja. Ja mida minu meelest on natuke kahe silma vahele jäetud on
 see, et aastakümneid on juba maailmas mujal uuritud vastavaid asju. Minoriteedigruppe ja vähemus-
 rahvaid on peaaegu igalpool maailmas ja on palju vaeva nähtud sellega, et vaadata kuidas saaks
 neid grupe : esimeseks muidugi võib olla integreerida ja sulatada ühte selle ühiskonnaga, ümbritse-
 seva ühiskonnaga. Aga on ka paljudes kohtades tuge antud ja aidatud neid vähemus grupe säilita-
 da oma keelt ja kultuuri. Ja neid uurimusi on rikkalikult ja väga - väga palju maailmas Neid on
 näiteks vaadatud nüüd viimasel ajal Israeli kuhu tullakse väga paljudest keelte gruppidest kokku
 ja kus on üks ühine uus keel mida kõik ära peavad õppima, natuke analoogiline meie olukorraga.
 Austraalias, kuhu tuli väga-väga palju uusi grupe juurde peale sõda täpselt nagu Rootsi on tulnud
 neid põgenikke. Seal on vaadatud väga palju. Austraalias on eriti aktiivne oldud selle koha pealt

Ameerikas ja Kanadas on seda rohelikult vaadatud on. Tähendab vaadatud hispaania, kreeka, itaalia grupe Ameerikas ja vaadatud kuidas nemad oma asju korraldavad ja kuidas neid aidata saab. Selge et on suured vahed erinevate poliitikas juba sissenäidajate suhtes aga on ka palju sarnasusi millest võiks õppida. See ei tähenda muidugi et ameerika poliitika ütleb, et me saame kõik ameeriklasteks ja me pärast ütlem e, et me oleme uhked selle üle, et meil on Eesti päritolu, lüügi päritolu Kreeka päritolu. Midagi olene me siis ikkagi andnud oma teisele generatsioonile edasi. Rootsi poliitika ütleb, et te saate täistlasteks Rootsi elanikeks-kodanikuks aga te tohite edasi olla eestlased, lütlased, leedulased, soomlased ja soodustab seda nii, et igast niisugusest uurimisest olgu ta meile sarnane grupp või võõras grupp igast niisugusest uurimisest võib midagi õppida. Ja aga on muidugi asju mis aga täitsa selgelt sarnased kõikides nendes gruppides mida on uuritud. Näiteks on täitsa selge, et varajane keeleõpetus on väga-väga tähtis. Tähendab eelkooli ealiste lastele antakse korralik emakeele õpetust nii, et see tõesti jääb emakeeleks ja vähemalt alguses on see domineeriv keel. Pärast võib ütelda küll, et rootsi keel paratamatult hakkab domineerima, sellepärast, et rootsi keele kasutamise võimalused on niipalju suuremad ja on ka vajalik nii paljudes kohtades rääkida rootsi keelt kus meil praktiliselt eesti keelt ei ole vaja rääkida. Oma erialal on ju väga harva eesti keeles võib-olla rääkida, peab oskama kas rootsi keeles või inglise keeles seda ütelda. Aga siiski on see varajane keeleõpetus väga-väga tähtis, mis tähendab just, et meie laseaiad ja niisugused nõndanimetatud dagised. See tähendab, see aeg kus lastel, laste eest hoolt kantakse see peaks olema eesti keelne ja seda ei saa loota, et läheb nii õnnelikult nagu võib olla Mall Puhmil läks kes lasi selle asja niiütelda ise käest ära ja ime kombel sai oma lapsed siiski, kas või keeleliselt või kultuuriliselt tagasi.

Kõige suurem ülesanne on siiski, et perekondadel ja, et neid perekondi kus see keel on üks, päris kasutamiskõlbulik ja elav keel, et neid toetatakse korralikult. Selle kohta on mul palju näiteid kirjanduses, kus seda toonitatakse. Ja pärast hiljem ei ole see mitte nii väga-väga tähtis kas need lapsed käivad siis emakeelses koolis, siin tähendab eesti keelses koolis. Kas nad saavad kodukeele õpetust või võib-olla isegi heal või väga õnnelikul juhtumil ei ole üldse vaja ekstra tuge eesti keeles, see nüüd tundub kaunis ebatõenäollik, aga siiski. Mina näiteks ei ole kunagi eesti koolis käinud, mina ei saanud trammiga sõita, mul läks süda pahaks ja ma rootsi koolis käima, mis oli meil kodus ümber nurga. Ma leian siiski, et ma olen saavutanud päris palju sellega, et ma ise räägin ikka veel ja kõik mu lapsed räägivad, nii, et see ei pea üldse et alati takistuseks olema aga mida muidugi nüüd, mida rohkem generatsioone sellest põgenemise ajast esimesest generatsioonist eemale jõuab seda tähtsam on et nendele vanematele antakse palju tuge. Kas siis koolide, lasteaedade näol, kodukeele õpetuse näol või nagu Anu ütles või Reet, ma ei mäleta kes, et moodustatakse grupe, kus vanemad saavad omavahel Mall Puhmi laadi probleeme arutada ja näha, et see ei ole mitte üks ainulaadne probleem, et maailmas on palju-palju inimesi kes samas olukorras on. Ja Rootsis on neid eestlasi palju kes ka selles samas olukorras oleme. Aga kui nüüd juba kolmanda generatsiooni juurde jõuab siis loomulikult on midagi muud vaja, kui seda kõõgi eesti keelt, tähendab see, kui ema pahandab oma lapsega. Ütleb: pane nõud kööki, tee oma voodi ära, kas sa oled oma koolitöid teinud? Midagi muud on loomulikult ka vaja. Seda keelt edasi saaks anda ja siis on jälle palju uuritud, mis grupid, missugused grupid säilitavad oma keelt ja mismoodi. Ja üks väga selge viis säilitada on, et intensiivselt pikaaegselt seda oma emakeelt, seda väikest keelt kuulda. Näiteks on Ameerikas väga tavaline vähemusgruppide hulgas, et peetakse suvelaagrid kus on ühe keele, üht keelt rääkivad lapsed koos. Kõik lapsed valdavad seda keelt mingil määral. Et see pleks pedagoogiliselt ja metodoloogiliselt välja enne juba arvestatud või kokkulepitud kuidas seda asja teha. Tähendab lapsed saavad sealt neid asju mis neil ka tihti kodus puudu jääb. Nad õpivad kirjutama, lugema, arusaama ja rääkima. Ja see on niivõrd intensiivne, et kui laps sealt ära läheb, siis ta tunneb, et ta midagi oskab, on õppinud ja et ta oskab midagi teha, mida ta enne ei oskanud, tähendab ta on saanud selle tunde, et ta ei ole mitte alati vilets või või et tal on see ekstra keel, mida õiget päris ei oleks võibolla vaja. Ja no ema-isa ütlevad, et tuleb rääkida. Ja järsku ta näeb, et ta saab selle keelega palju ka saavutada. Aga see nõuab siis midagi muud kui meie suvekõlud praegu siamaale on teinud. Nimelt see et on inimesed kes teadlikult õpetavad lapsi ja kes nendele niisugust tegevust annavad mis toeks on vanematele, kes ei jõua ja jaksa ja võibolla isegi ei ole võimelised neid asju enam lastele õpetama. Nii et palju tuge eelkooli ealistele lastele oleks mis on väga soovitatav. Ja need vanemad kes kahjuks peavad oma lapsi siis rootsi kas päevakodudesse ja mujale anda, nendel on väga raske olukord, näitab ka kõik uurimus. Ja sellepärast oleks neile võib olla ekstra tuge vaja just sellega, et see vähene keel mida nad jõuavad võib-olla paar tundi päevas lastele anda ja see kes saab intensiivsete kursuste või perioodide jooksul palju nagu aineda ja et vanemad siis omakorda saaks siis võibolla jälle raskemat keelt rääkida järgmise talve hooaja jooksul. Nii et intensiivsus ja suutvus varajases keeleõpetuses on väga tähtis.

Leelo Pukk. Malt Puhm küsib vahetevahel oma ettekandes. Miks peab lapsi kasvatama eesti keele ja kas sellel on tolku. Ma arvan, et see on tähtis selleks, et meil kes oskame eesti keelt, kui vanemad kes seda valdavad, me peame oma lastele andma selle osa kaasa. See on lapse enda valik pärast kui nad keelt oskavad, eesti kultuuri tunnevad, kas nad tahavad sellest osa võtta või mitte, see võimalus on alati, sellest loobuda. Aga kui kunagi pole antud neile seda võimalust siis neil ei ole ka mitte võimalik, neil pole ka kunagi võimalik sellest osa saada. On siiski tähtis, et me ei sunni oma lapsi mitte. Ma tean, et paljudes kodudes kus minu ealised inimesed on üles kasvanud, siis on väga suurel sundkorral proovitud eesti keelt läbi viia ja see ebaõnnestub pea alati. Aga ma arvan siiski, et kui lastega rääkida miks on hea osata eesti keelt. Siis on meil siiski niipalju hüid argumente olemas, et lapsed saavad sellest aru ja on ka sellest huvitatud. Muidugi kõik meie suured üritused nagu ESTOD ja nii edasi toovad vähemalt suurematele lastele uue huvi, et osa võtta, et teiste eesti lastega läbi käia ja, et kohata sugulasi kes räägivad eesti keelt, Eestist tulnuid. Ja nagu Malle Puhm käis Eestis külastamas, see on kindlasti lastele väga kasulik. Kirjavahetuses sugulastega olla on ka võimalik ilma et Eestiskäia. Minule isiklikult, näiteks ei anta luba Eestisse sõita. Ma ei saa sissesõidu luba. Ma olen ju siin nii palju pahan-dust teinud ja sellepärast lapsed ei saa, ma ei taha neid üksinda lasta. Aga lapsed on kirjava-hetuses oma, tähendab meie kusiinide lastega (ma ei tea mis niisugused eesti keeles on). Aga neil on igatahes päris tihe läbikäimine kirjateel ja et nad saavad linte teineteisele, et nad räägivad ja isegi laulavad teineteisele. Ja see on igatahes minu lastele väga meeldiv tegevus. Eesti keelt õppida ilma, nagu siin enne on nimetatud, et kodu annab oma osa. Ja kodu võib olla kas vanemad või ka vanavanemad, kellel on siin minu meelest suur ülesanne. On peaaegu võimatu. Kodunt peab tulema. Keegi ei saa loota sellele et ise ma räägin lapsega rootsi keelt ja nüüd saad dan lapse eesti kooli, küllap ta seal hakkab õppima. Ma tean et lapsed õpivad natukene keelt seal valdama ja saavad omale teatud sõnatagavara. Aga kui ei ole kodunt tugi, kui ei ole kedagi kodus kes räägib eesti keelt. Siis on ka väga raske midagi saavutada. Kui nüüd tulla nende või-maluste juure mis meil siiski kõik on, mida me kõik saame, et vähemalt meie kes siin Stockholmis elame. Meil on Eesti Algkool ja Eesti ALGKOOLIS KÄIB VÕIBOLLA 20 % nendest lastest kes võiksid seal käia sest iga aasta eas on palju rohkem lapsi selles vanuses. Aga millegi pärast siid need ei tule eesti kooli. Kuigi neil on võibolla mõlemad vanemad või üks vanematest eesti keelt val-valdab ja siis peab küsimamiseks nad sinna ei tule. Ja kus kõik need raskused on. Ma arvan, et seda tuleb nende vanematega arutada ja siis peab muidugi ka nii olema. Kuna meil on valik, meil on või-malik valida kodukeele õpetust, panna lapsed skautlusesse, saata neid suvekodudesse ja kui kõik need teised üritused kokku ei anna vähem kui seda kool annab või teiste sõnadega: Kui kool ei suuda anda rohkem seda eestlust mida kõik need teised grupid kokku annavad, siis on võib-olla midagi mis tuleks koolile juurde tuua, et seda saavutada. Ja ma tean, et koolis on ju lapsi. Kooli käib kõik asi kahes keeles. Ja on palju lapsi kes enne räägivad eesti keelt kodus aga nii ruttu kui õed-vennad on hakanud eesti algkoolis, siis hakkavad nad rääkima omavahel rootsi keelt. Ja minul oli see valus üleelada, et minu tütreid siis kui teine läks eesti algkooli, hakkasid omavahel rääkima rootsi keelt. Väga valus üleelada ja ma saan sellest jagu suure tööga aga see on raske. See segab mind natuke. Ja ma tean, et on ka teisi vanemaid, kelle lapsed räägivad hästi eesti keel kui nad eesti algkooli tulevad ehk ei ole natuke rohkem diferensieeritud erigrupid, et lapsed käiks kuidagi moodu need kes eesti keelt valdavad et neil oleks võimalik puhast eesti keelt kuu-ljata ja et antakse lastele kes tulevad kooli ja ei oska eesti keelt palju rohkem tunde ja palju intensiivsemalt eesti keele õppust siis kui kool just alanud. Kodukeeleõpetust annavad terve kari õpetajaid ka meile, meie lastele enamuses igalpool ümber Stockholmi. Ja see on üks väga huvitav ja tore tegevus. Ma arvan, et peaks köitma kokku neid lapsi, kes saavad kodukeele õpetust, nendega kes käivad EESTI ALGKOOLIS. Vahete vahel korraldatakse õpetajatele nõndanimetatud "stu-diedagid" rootsi koolides. Siis on lapsed vabad. Ma arvan et see oleks üks hea mõte ja siis tiht-peale on see niiviisi, et lapsed on vabad ühes piirkonnas, aga eesti algkoolis ei ole just sellel päeval nõndanimetatud "studiedag".

Miks mitte kutsuda need lapsed külla kooli ja korraldada nendele kodukeele õpilastele. Lasta neil olla kaasas tundides ja teha nendega mingisugust lõbusat tegevust koolis. Ma arvan, et neil oleks üsna huvitav tulla ja kuulata ja olla kaasas ja nad saaksid võibolla sealt ka mõne kes arvab, et nüüd olen eesti algkoolis, et ta tuleb sinna üle. Aplaus....

Muidugi on üks suur puudus koolil. Ja see on see, et sel ajal kui kool algatati, siis oli kuue aastane sundus koolis käia jaspärast oli ka kuue aastane Eesti algkool. Kahjuks ei läinud automaatselt eesti algkool üheksa aastaliseks, siis kui koolis käimine sunduslikuks läks ühek-sa aasta peale. Me peame saavutama ja varsti, kaunis varsti, selle võimaluse, et lapsed käivad ühes koolis ja ühes klassis esimesest kuni üheksanda kooliaastani. Ma tean, et paljudel vanemate on just see probleem, et lapsed peavad tulema oma klssist ära ja minema teise kooli siis kui nen-de elus kõige tundlikum aeg on või algab, kui nad lähvad seitsmendasse klassi ja on 13-14 aas-tased. Paljud vanemad leiavad, et kuna siis peab lapse ära võtma koolist kus on kaunis rahulik ja

hea miljöö ja siis neid paigutama kuskile teise kooli, see teeb, et nad selle teise miljööga algusest peale oriharjunud. Ma tean palju vanemaid kes seda on ütelnud. Ma kunagi ei usu, et me saame ühe eesti keelse erakooli kõrgastme. Ma loodan seda, aga ma tegelikult ei usu, et see on võimalik. Aga mida on lubatud? On, et meile on pakutud, et teha eesti keelsed klassid ühe rootsi kõrgastme kooli juurde. Jutuks on olnud Mateuse kool, kus juba käivad inglise keelt rääkivad lapsed. Kõik ameeriklaste ja inglaste lapsed, kes juba inglise keelt rääkivad lapsed, kes siin on. Et see ei oleks midagi naljakat, kui oleks veel üht keelt rääkivad lapsed juures. Seda asja tuleb meil palju intensiivsemalt ajada. Ja lubadus on antud. See on organiseerimise küsimus mis tegelikult puudub. Ja see lubadus on meile antud juba kolm-neli aastat tagasi. Ja ma loodan sügavalt, et lastevanemad koos kooli korraldajatega saavad sellest asjast jagu, nii, et me saame selle rakendatud. Ja ma ei usu, et seni kui eesti keelsed kõrgastme klassid oleksid kuidagi moodu paheks sellele mõttele, et kunagi saada päris eesti erakooli. Ma arvan vastupidi, et kui saab näidata, et need klassid funktsioneerivad hästi, siis võibolla on võimalik praeguse kooli juurde rakendada need kolm klassi mis puuduvad.

Reet rääkis siin neist lastest kes on natuke vanemad, kui päris väiksed, need lapsed kes käivad eesti algkoolis, eesti lasteaias ja nii edasi ja neil on päris palju siiski tegevust. Ja ka skautlus, gaidlus haarab palju lapsi. Aga kõik need lapsed kes on, kes on ütleme selle üheksanda klassi lõpetanud gümnaasiumi ealised lapsed. Neil on vaja tegevust sellepärast, et tegelikult meil on OTSE olemas ja sellised noorte üritused, neid on. Aga siiski puudub võibolla nende kõige suuremaile midagi. Ja ma loodan, et need noored kes nii toredasti on võtnud, et korraldada neid OTSEle, FESTIVALile ja nii edasi. Ka mõtleksid nende kümne aastaste ja natuke vanematele sellepärast, et nende päevade jooksul oleks hiigla tore kui ka korraldatakse midagi noorematele lastele. Samuti ma arvan, et oleks väga kasulik kui näiteks nagu sellisel kasvatuspäeval tehakse kuskil lastele, filmi näitamine, lastele mingisugune tore üritus samaaegselt. See teeks ka paljudele vanematele võimalust kergemaks, et tulla sellistele üritustele. Ja üleüldse ma arvan, et paljude meie eesti ürituste ajal võiks ka mõelda sellele, et kui tahab laste vanemaid kohale tuua, et lastele korraldatakse midagi kusagil teises ruumis samaaegselt. Sest kõik väiksed lapsed ei ole nii tublid nagu need kaks seal all keda pole üldse märganud täna. Ka on tähtis samaaegselt kui me eesti keelseid lapsi ja eestlust rõhutame, nendele kes keelt räägivad ja kellel on kodus võimalik seda rääkida, et me ka kuidagi moodu töötame nende lastega kellel ei ole eesti keelt aga kellel on eesti päritolu. Seal on meil üks teistsugune rahvuspoliitiline töö tarvis teha ja neile tuleb ka igasuguseid materjale koostada, mis on kahekeelsed mida nad saavad lugeda kerges eesti keeles ja kerges rootsi keeles, et nad saavad eestlusega kaasas käia. Ja et neid lapsi saab kaasa tõmmata, kui on suuremad midagi noorte ja laste üritused nagu OTSE ja nii edasi. Seal on ka muidugi nii nagu noorte konsulendil suur ülesanne, millest ta ise on juba rääkinud. Mida ma viimaseks tahaksin rääkida see on: Eesti Suvekodud ja nagu keegi siin juba nimetas ja nagu Malle Puhm ütleb, et ujuma saab saata ja lapsi värske õhu kätte saata, seda on meil lastevanematel võimalus lapsi saata igale poole eraldi ka ise puhkustel käia ja nii edasi. Seda vajadust et eestlus seda korraldab, ma usun see vajadus ei ole nii suur. Aga millega me vajame abi, milleks me tahame lapsi saata sellistele suvekodudele ja kursustele, See on just, et nad oleksid rohkem kursused, et seal oleks üks päris kindel kava, õppekava. Mina näeksin heameelega, kuna lapsed saavad sõita Inglismaale, Prantsusmaale, Saksamaale ja igale poole keelereisudele, kus nad terve ennelõunad istuvad ja õpivad igasuguseid asju ja pärast on pealelõunat vaba. Ja jätkub aega küllalt igasugustele vabaaja tegevustele. Et meil ka oleks sellistele kursustele lapsi saata. Oma maal või sinna maale kus räägitakse eesti keelt. Aga ma usun, et me saame ise korraldada selliseid kususi. Meil on küllalt keeleõpetajaid kes tuleksid sellega toime. Ja ma usun, et vanemate hulgas oleks väga suur huvi, et niisuguseid asju korraldada. Ja ma arvan ka, et lastele ei ole see mitte võimatu, et need kolm nädalat suvel käivad ühel sellisel intensiivkursusel.

Kõiki neid asju korraldada ja teha, selleks on ka vaja eksekutiivseid inimesi kes sellega tegelevad ja seda korraldavad. Ja ma arvan, et seal on väga tähtis, et koolitöö, suvikodude töö, noortetöö, noorteaasju üldiselt peavad ajama need inimesed, kes seda kasutavad ja see tähendab, lastevanemad. Olen ise olnud korraldavates organites kui nii võtta. Ma tean, et Eesti lasteaiad on kogu aeg sellel printsiibil olnud, et lastevanemad istuvad juhatuses, ajavad asju. Kui laps lõpetab lasteaias, siis lõpetab ka vanem selle tegevusega ja läheb edasi, peaks minema vastavalt vastavasse kohta kas korraldama kooli või suvikodusid. Ma ise töötan ühes erakoolis (Karlsoni koolis, Enskede Gümnaasiumis). Seal on selline süsteem, et koolivanemate omand ja vanemad ajavad asja ära niikaua kui nad lahkuvad koolist. Ma arvan, et see on tähtis, et just need inimesed kes kasutavad kooli, kasutavad suvikodusid. Ka saavad nad neid mõjutada ja seal saavad ütelda mis laadi see peab olema ja missugust tööd nad seal soovivad. Sellega ma lõpetan. Aplaus...

Järgmiseks on Raija Hirsch. Palun. (Tekst puudub, sest helilindilt ei ole võimalik kuulata heli halva kvaliteedi tõttu suure ruumi kaja tõttu läbi laual asuva mikrofoni läbi.)

~~Näxxxxxxx~~. Sellega on meie esimene laudkonna vestluse sektor möödas ja sõna on vaba. Kes soovib alustada?

Palun Marj Varep. Minu arvates on küllalt oluline, mis mul endal on igasuguste keelte tõlke töös suureks toeks olnud. Ja see on kirjanduse lugemine. Ma leian, et meil on siiski eesti keelset kirjandust küllalt olemas ja osalt kättesaadav. Kui lapsed ajaviiteks loevad ka eesti keelset kirjandust, siis meie keel ei jää kunagi tõlgi keeleks, vaid selle kaudu nad saavad küllalt rikkaliku sõnavara. Meil on olnud omal ajal väga häid tõlkeid maailma keeltest. Rootsi keelest ei tarvitse just midagi, et ümber tõlkida. Aga meil on olemas olnud väga häid tõlkeid ingliskeelest, prantsuskeelest ja nii edasi. Ja seda võib laps väga hästi lugeda ka eesti keelse tõlkes, selle asemel, et võtta rootsi keelse tõlke, mis muuseas tihti pääle on kauris viletsa taseme. See on see punkt mida ma tahaksin lisada.

Ja palun. Leelo Pukk. Mina vastan hea meelega selle peale ja mina just tahan, tähelepanu meie laste vanavanematele südame peale panna. Minule loeti ette eesti raamatuid kui niimoodi, et kui ma olin kümne kaheteistkümnene aastane. Ja et see oli hiigla tore. Ja sellega ma õppisin ise raamatuid tundma. Niivõrd tore raamat, kui Suvi. Täheleb Tootsi raamatud, Kevad I, Kevad II ja vanas eas loed ise edasi kuni Tootsi pulmani välja. Ja seal on just vanavanematel suur ülesanne. Tänapäeva lapsed ei loe ühte keelt hästi. Aga lugege neile ette, et nad kuulevad ja sõna-õigus tuleb sellega. Ja sellega koos, et vanavanemad, need ei pea vanavanemad olema, aga täheleb perekonna tuttavad onud, tädid räägivad lastele oma minevikust, Eesti ajast. Laps on praegu võibolla natukenegi huvitatud aga see jääb meelde, kui laps on täiskasvanud. Nad on hea meelega neid asju kuulnud. Ja see on just see, et seal on arvatavasti üks sõnatagavara olemas mis meie ei oska, aga mis on vanavanematel olemas. Minu oma lapsed oskavad sõnu mis mina isegi ei oska kasutada just tänu vanavanematele. Nii, et ma annan edasi ülesande.

Ja järgmiseks on Juhan Ungerson. See on ju hästi, et neid küsimusi on arutatud ja teatud kriitika on saadud. Aga mõnevõrra ma võibolla toonitaks eriti proua Klaari mõttekäiku mitmes osas. Ennekoike tema tõstis üles selle küsimuse, et eesti kokkutulekutel, kursustel ja nii edasi. Oleks lastele midagi tehtud? Ja seda oleme kavatsenud ja oleks teinud kui meie pedagoogiline kursus oleks nüüd täna toime tulnud. Seal oli mõeldud juba see, et, lapsi saab kaasa tuua sinna. Nii, et seda tuleks edasi arendada. Edasi oldi väga kriitiline nende vanavanemate suhtes. Mina olen aga väga uhje sellepeale, et siiaajani, siia neid saanud oleme. See on nimelt see, proua Klaar, tema ju toonitas seda võrdlemisi mõjutatult. Aga ma ütlen, et oma vabanduseks, ma ütlen seda, et need 15 kasvatuspäeva, mis 14 on minu ajal olnud, mul on hää meel, kui ma vanavanemad siia sain. Sellepärast, et meie, see on see esimene generatsioon siin, teine ja veel kolmas on väiksed.

Teine generatsioon see on kojutavalts seotud oma töö ja tegevusega, nii ajaliselt kui ka majandusliselt. See on see õieti mis on üles ehitatud meie nüüdse kolmanda generatsiooni, ja tasandanud teed selleks, et nemad võiks nüüd juba paremini seda olukorda vabas maailmas nautida, nii et see siiski väga suure tähtsusega. Muidugi, et siia saada just nende väikeste laste vanemad. See oleks ju jällegi niimoodi, et generatsioonid koos siin ka üks nendest laudkondadest, ma ei mäleta kes ta oli, kas Anu või oli ka proua Klaar, et need teeks need asjad siis ühe korraga. Ja, ja need on säärased positiivsed asjad. Muidugi nende negatiivsete asjade mis negatiivselt siin öeldi. See on kriitika. Ja siin on väga palju, väga palju tehtud ja väga palju tegemata jäänud, nii majanduse pärast, kui ka nende inimeste leidmise suhtes, et saada näiteks suvekodudesse, et saada eesti keele kodukeele õpetajaid. Meil on õnneks olnud siin Stockholmis, et meie oleme saanud niisugused kes on kompetentsed selles töös. Aga see ei ole mitte kogu riigis. Nii, et need olid minu tähelepanekud.

Ja .Praegu järgmiseks on Mihkel Matiisen. Mul oli väga hea kuulata neid mitmekesiseid mõtteid. Võibolla täienduseks natukene. Esiteks juba definitsioon: Kes on eestlane? See on. Ma olen ise selle definitsiooni ümber teinud. Ja ütlen teile kõigile kohe edasi siin. Et eestlane on see see, kes eestlane tahab olla ja seda juba pikkade aegade vältel, ammu enne seda, kui vene keel sattus neile maadele, mis praegu kutsutakse Venemaaks.

Teiseks on hea kuulda jällegi, mis Anu ütleb oma kogemuste alusel, et kolmas võõrkeel on lihtsam õppida kui teine. Ja see on juba päris algul lähtealus eesti perekondadele. Natukene imetama pani see võibolla viltune vihje, et kuidagi moodu on eestlus alles nüüd "inne" MUUTUNUD sellest jäi nagu varjund, et omavahel võibolla oli kasulikum ennast mitte eestlasena ülesanda ja näidata. Minu kogemused on küll vastupidised. Minul ei ole iialgi olnud mingisugust tahtmist varjata, mis maalt ma pärit olen ja mis keelt ma siiski kõige paremini valdan. Ja juhtus nii-

moodi, et 58-dal aastal, see on 26 aastat tagasi. Sattusin mina Rio de Janeirosse ja seal siis muutusin muidugi väga eksootiliseks tegelaseks, et olen eestlane. Aga lõppude lõpuks siiski minu töökaaslased otsisid välja ühe noore eesti daami kes oskavat ka eesti keelt. Ja kui meid siis kokku juhatati, siis oli huulajate põnevus väga suur ja hämmastus veel suurem kui me tõesti oskasime nähkida niisuguses keeles millest keegi teine ei osanud aru saada. Pärast seda kõnetust ma küsisin, et kuidas tema siis eesti keelt valdas. No Jaa. Tema oliväikse larsena välja rünnanud Brasiiliasse sel ajal kui Eestist Brasiiliasse rändamine oli. Ja eesti keele säilitas tema selletõttu, ta isa oli õelnud, et meie majas tolmuhvide keelt ei näägita. Lõpuks veel üks küsimus. Mis oli Lydia Koidula emakeel? Nii, et ma arvan, et emapiim ei ole see ainuke asi mis eesti keelt annab. Aitäh. Aplaus.....

Aleks Miilits. A Ja Madaamid ja mu härrad. Ma tahtsin peale hakida selle asja kohta millest Mannj Varen näahis Eesti raamatutest. Ja mul on niisugune konkreetne näide. Kuulutati välja noonteraamatu võistlus. Aa Vaks võitis selle. Tema raamat triikiti siis selle sama organisatsiooni kulu ja kirjallega, mis siin praegu selle Kasvatuspäeva teeb. Aga raamatut müügil ei ole. Autor kaebab, et raamat on hoopis kirjastaja laos põõningul, isegi ESTOLE ei saadetud ühtegi raamatut. Raamat on olemas, aga keegi ei saa seda osta sellepärast, et ei ole müügihohtadel. Üheksa kajakat. Ma ei tea. See on, igatahes autor ise seletas mulle, et ESTOLE ei saadetud ühtegi raamatut. ESTO 84 Torontos. On üksikud raamatud olemas, tähendab mõnedes müügihohtades. Kuid raamatuga on niisugune asi, nagu üks Ameerika kirjastaja, kes siin käis, ütles niimoodi, et raamat ei müü iseennast. Et kirjastus kes raamatu teind, peab aktiivselt turustama, täpselt niisama nagu turustatakse autosid, nagu turustatakse TV APARATE ja ka alkoholi. Ja ometi on niisuguse raamatu hind väiksem kui pudel viina ja see kestab kauem. See tähendab, raamat kestab kauem. Seda peaks turustama, igale poole, kuulutama. Autor tuli meie juurde raadiosse, luges sisse oma raamatu selleks, et keegi huuleks. Sellepärast et müüki edastada seda kuidagi. Täna.

Ja ma vaatan, et see võtab hoogu see keskustelu.

Järjekorras proua Kerstell. Mina tahtsin, minult tuli üks päev niisugune mõiste, et (mind on valdan kartoteeki Eesti rahva kohta) SELLEKS: ET mina ei ole mitte ühte pisikest artiklit või midagi mis olen kusagilt raamatust leidnud, võtnud kätte ja kirjutanud selle. Võlkinud rootsi keele ja lihtsalt masnal kirjutanud ümber ja jätnud omale ja parajal ajal annud kellegi teise kätte, või ise seda tarvitanud seepärast, et meie nägime kõik see aeg nendest lastest, kellel on võimalus eesti keelt õppida. Võibolla ma ütlen väga häbematuult. Võibolla teised ütlevad, et kõigil on võimalus. Aga ma ei usu, et absoluutselt kõigile on see nii lihtne olude tõttu. Aga näiteks Eesti aja loos. Ja miks mulle mõte tuli? Ma lugesin üht hästi vana Rootsi ajalugu, mul oli vaja sealt andmeid. Ja Gustav Adolf II on kirjutanud selle kohta just, et kui tema Eestis. Miks tema eestlasi hoidis? Esimenepõhjus oli muidugi see, et nende unistus oli, et venelane oli tahtnud Eesti omale jätta ja misspärast, sest Eesti rahvas oli väga vink ja väga tubli. Ja mõelge nüüd, millal see otsus oli. Niikaua aastaid tagasi on eestlasi hiidetud.

See on tõesti noortel paha, et siin noori ei ole. Aga kui meie päris vanad ära kaome, need kes on Eesti ülikoolis käinud, kes on Eesti sündimise ajal olnud, Vaba Eesti sündimise ajal kõige selle idealismi ja kõige romantikaga üleskasvanud. Me ei oska praegu seda nähkida, aga me oleme nüüd ju nii vanad, et me saame aru mis meiega ükskord hauda läheb.

Ungerson. Ma täna. Laudkond, kõik seltskond siin. Mind lõi siiski üks asi siin selles laudkonna vestluses. Ja see on nimeltsee, et see praegune, see esimene generatsioon, see väsis varsti. Tema ei ole suutnud siin maal ega mujal kuhil maailmas siiaajani niikaugele, et oleks üks täielik eesti keelne kool, kus oleks kõik astmed gümnaasium. Ja sealt võib minna ülikooli. Ma ütlen, et niikaua, kui seda ei saa, kuiha teine ja kolmas generatsioon seda ei saa, siis ei ole võimalik hoida meie kultuuri ja keelt. Meie kõõgikeelega ei tee ajalehte, kõõgikeelega ei kirjuta mitte ühtegi raamatut. Me ei saa ka edasi anda oma mõtteid täiel määral. Sellepärast, et kui öeldakse, vaata see osakond peab minema meie kooli juurest ära. Siis ma ütlen, et see ei tohi ära minna. See peab ju saama ühte või teistpidi peab tema tulema eesti kooli juurde. Ja selleks peame meie töötama kui on nüüd jälle teatud eeldused olemas, sellepärast, et meie populariteet on kasvanud siin maal ja mujal. Ja meie ei saa ära anda ühtegi osa oma koolist ei altpoolt ega ülevalt poolt. Sellepärast see peab tulema üheks tervikuks. Ja see tervik on olemas. Näiteks lätlastel on see olemas Saksamaal. Leedulastel on palju sääraseid Ameerikas. Ja miks peame meie siis jääma sellest ilma? Et hakkame vabatahtlikult ära andma oma käest näiteks kõngastet. Täna. Minu seisukoht on teine.

Leelo Puhk. Sellega et. Kõigepealt me peame vaatama neid eeldusi mis on. Praeguse Eesti algkooli ruumide juures ei ole võimalik, nagu mulle on näägitud, teha kõngastetmuidu võiksid eesti-

keelsed klassid kindlasti sinna kooli saama paigutatud. See oleks ju suur eelis, sellega siis ol oleks nendel ka teatud õpetajad kes on ühised. Ainuke asi millest meie siin räägime ju millest härra Ungerson ja mina oleme varem kahtunud ja teeme heameelega jälle. Sellepärast ma teen seda selleks, et olen laste vanem ja ma tahan kargesti, et minu lapsed käivad eesti keelses kõrgastmes. Minule kui vanem ei ole tähtis kas õpetajate palgad ja kooli hooldus käib Eesti Komitee kaudu või Rootsi Skoldireksiooni kaudu. Sellepärast, et üks koolijuhataja, üks koolirektor on alati see, kes otsustab mida pedagoogiliselt koolis tehakse. Ja see tähendab, et see ekonoomiline hool- dus on ainuke asi mis neid kahte ettepanekut teevad erinevaks ja sellepärast ma võitlen selle eest kuna Stockholm Skoldireksioon kolm või neli aastat tagasi viimane kord sooviti oma kõrg- astet asutada üldi ära, et ei teil ei ole see võimalus. Me erakooliks võimalust ei anna. Üks erakooli võimalus mis meil muidu oleks, see on see, et me teeme erakooli, meil on kindlasti õigus saada võimalus kui me mitte ei saa toetust. Ja nii nagu Karsoni koolis maksame 7000 krooni ter- minis laste eest. See võimalus on alati olemas, aga ma arvan, et see on vahest paljudele ökonoomi- liselt raske läbi viia. Aga terve Skoldireksioon kõik parteid isegi kommunist otsustas, et teeme eesti keelsed klassid ühe rootsi kooli juurde ja lapsed saavad seal nii palju tunde eesti kee- les, nii palju õpetust kui on võimalik ja kui on mõistlik anda eesti keeles. Matemaatikat ja osa aineid pole üldse võimalik ja mõistlik anda eesti keeles. Aga kõik teised ained oleks võimalik. Ja see sama otsus seisis vastuses kui öeldi erakoolinõulsee vorm ära. Ja me oleme paljud laste- vanemad kes oleme huvitatud sellest, et rakendada sellised eesti keelsed klassid täpselt nii na- gu soomlastel on. Ja sellepärast ma korduvalt räägin sellest on minu käes. Ja nii nagu ma saan kokku nende skoldireksiooni poliitikutega vahetevahet, nad küsivad, kuule mis sellest asjast sai? Kas eestlased ei suuda seda siis üldse organiseerida. Miks te ei tule meile selle kohta rääkima?

Koosolekujuhataja Paljak: See on natuke spetsiifiline küsimus, seda teemat sondeerime omaette teemana teinekord, sellest on palju rääkida, ma ütlen sin isele, mul on ka skoldireksioo- niga kontakt ja seal on diskusioon käimas ja ma usun, et asjad arenevad.

Siim Saare. Meie targad eesti naised kes istuvad seal laua taga on palju ütelnud, mis on vaja teha. On palju analüüsinud seda olukorda mis eesti noorte perekondades täna eksisteerib. Ja, ja ma leian, et mis on tähtis, et lapsi saada eestikeelseiks. See on üks kohutav, esiteks see on üks kohutav suur töö, seda teame kõik. Ja seda tööd teha ei saa mitte ainult vanemate käest nõuda, ka vanavanemate käest sama silmapilgul ja ja terve eesti ühiskonna poolt, institutsioonide poolt. Mis on tähtis, on, et lapsi motiveerida, et seda keelt õppida, Ja kuidas saab lapsi motivee- rida? See on, et lapsele midagi praktiliselt näidata, et eesti keele õppimisega, seoses tuleb midagi positiivsemalt progressiivsemalt kui tavalises rootsi ühiskonnas nad saavad midagi rohkem juurde. Ja nagu Raija Hirsch ütles, et peab midagi tegema näitama.

Hakkame peale, me oleme arutanud ja meil on siinon nimetatud ESTOD:ESTIVALIL:OTSED? Ma leian kõik need praktilised asjad. Lasteaed sõitku in corpore järmine aasta Estivalile Lundi-Malmösse Eesti algkool võtku terve Eesti kooli koos lastevanematega sõitku Estival le võtku osa tunku seda keelt, tundku seda rõõmu. MENDEL KETTEL võimalus on ja kes põhimõtteliselt saavad nõustuda võtke kui see on võimalus. Estoonias on haruldane laste teater, maailma klassiga lasteteater. Siin on räägitud, et on käidud ja nii edasi. See on kohutav töö, aga seda last ja lapsi peab motiveerima, motivatsioon ja motivatsioon. Ja kuidas seda tuleb teha. See tuleb praktiliste te- gude kaudu. Aplaus.....

Heinrich Mark Ma kõigepealt praegu ütlen mõninga sõna selle konkreetse küsimuse üle mis siin esile tõsteti, kuidas saaksid lapsed ja lastevanemad teada eesti keelest kirjandust ja noorsoo kirjandust. Kus on olemas ja kust seda kätte saab, siis mina mäletan seda, et umbed kümme või võib- olla isegi kaksteist aastat tagasi Eesti Komitee koostas ühe nimekirja. Noorsoo raamatute ja noor- tele sobivate raamatute nimekirja, ja meie paljundasime seda kuulutasime välja, kõik võivad seda saada kes soovivad. See nimekiri on nüüd vananenud. Ma esitaksin ühe konkreetse ettepaneku. Et värske Noorte kosulent võiks teha selle nimekirja ajakohaseks ja uuesti paljundada, aja kirjandu- se kaudu välja kuulutada, et igaks võib saada teada missugused noorterakamatud on ilmunud ja kust neid võib saada ja siis oleks üks informatsioon olemas.

Nüüd teine küsimus mida ma tahtsin puudutada aga mida nüüd juhataja ära keelas ja on kõrgastne küsimus. Aga juhataja ütleb mulle, kui ma väga lihidalt võin seda teha siis ma ütlesin siiski selle kohta paar sõna. Nimelt see moodus mida Leelu Fuhr soovitas siin ja mida Stockholm kooli- valitsus soovitas. See on juba ära prooviitud moodus. See oli aastaid kui ma ei eksi mitte, Kata- rina kooli juures. Minu poeg käis seal. Ja aga see suri välja. See moodus suri välja sellepärast, et laste vanemad ei pannud oma lapsi sinna klassi. See suri välja. See oli selline moodus, mis

ei sobinud. (See ei ole mitte sama, seal ei olnud eesti õpetajaid)

Nüüd ma aga tahaks öelda seda, et minu arvates on meeleolu hoopis teine, kõngastme saamiseks, mina olin just möödunud nädalal Folkpartieti kongressil kus kongress ühel hääletel võttis vastu resolutsiooni, et Stockholm Eesti Alghkooli juurde tuleb luua kõngaste. Kui see läbi viiakse ka teistes parteides, kus esindajad sees on, siis on võimalik seda läbi viia. See on poliitiliste inimeste otsustada kas see kõngaste tuleb või ei tule

Juhataja Paljak. ...selle vastu ei ole kas kõngaste tuleb või ei tule

LEILO Pulk Kahjuks küll. Mul ei ole selle vastu mitte midagi. See oleks muidugi kõige tonedam. Aga kahjuks on see partei mida nimetati niivõrd pisihe ja isegi natuke suuremal parteil mille programmis juba ammu seisab, et minoriteetidel peavad olema oma koolid. Need kaks siiski siiani pole aidanud ja meie lapsed käivad juba koolis ja lähevad varsti elasi. Siin on paljud vanemad kes sellest on nääkinud ja huvi tunud. Kelle lapsed praegu käivad viiendas klassis, ei suuda nagu ära oodata, et tulevad suured revolutsionäärased muudatused. Ja ma tean, et näiteks centerpartei ei ole mitte eriti huvitatud sellisest lahendusest, et erakoolisid toetada.

Paljak. Ma ütleksin oma poolt ühe praktilise asja, nimelt see oli õpikute ja raamatute levitamise küsimus. Suvel oli Torontos ESTO 84. Õpetajate koosolek, kus võeti vastu otsus, et asutada ülemaailmne õpikute ja raamatute keskus ja Rootsi võttis selle ülesande oma peale, et koordineerida. Ühesõnaga nüüd asi käib, ja läheb välja üks ringhüri kus konkretiseeritakse kuidas see asi võiks välja näha.

Järgmisena on sõna palunud Edith Niman. See oli väike vastus härra Miilitsale selle Ao Vaksa raamatu suhtes. Seda on müügil Kultuuri koondises ja õpperaamatu fondis. Ja mina olen kümnekond raamatut ootnud tänava aasta oma õpilastele. Ja viga selle raamatuga kahjuks õpilaste meelest äärmiselt igav. Aga seda müügil on igatahes. Ja teine viga mis tal veel on, et tema esimene osa tuli välja 23 aastat või 24 ja seda ei ole enam saada ja see teine osa on võrdlemisi sõltuv sellest esimesest, seal peab selguma selle esimese ~~osa~~ loo umbes ära, et teisega kaasas olla. Minul on endal seda esimest osa olemas mõni eksemplar mida ma välja laenan õpilastele. Aga seda oleks tegelikult vaja võib olla mingisuguse kondustrükina. Või üleshitse, et rahvas annetaks tagasi kellel need on. Kuna see teine osa on võrdlemiselaselge ilma selle esimeseta. Lapsed ei saa sugugi sisse selle sündmusesse, kui ei tea mis enne on juhtunud. Aga müügil on seda Eesti Majas kahes kohas

Maia Mattiisen, palun: Edith Kotka juba osalt nääkis sellest mida mina tahtsin öelda, aga ma siiski nimetaksin veel üks kord, et tõenäoliselt mitte kõikidele meie inimestele ei ole teada, et Kultuuri koondis on kogu aeg pidanud omal niisugust väikest raamatu näitust koos müügiga, kus on kõik aktuaalne eesti kirjandus, mis on vabas maailmas ilmunud ja on olnud kättesaadavalt saada. Pääle seda võiks seda ehk nimetada, et võimaluse korral ka odavamini kui kusagil mujal. Ja siis see Kajakate raamat. On tõesti jäänud väga silma paistmatuks. Keegi ei ole seda soovinud. Aga raamatute asjus on ikka esmajärgulise tähtsusega. Kas see raamat on atraktiivne. Näiteks Helga Nõu "Pea Suu" -d oleme väga palju müünud. Isegi sellele väiksele ostjaskonnale, kes meie müügist teadlikud ja meie käest midagi ostab. Aga Kajakad. Mul ei tule meele, et ma kellegile oleksin, müünud, kuigi need raamatud seisavad üksteise kõrval. Jah! Edith ütles, et tema on minu juures käinud. Täna. Üks minut. Nimelt missugune eesti üritus on eesti lastele maksnud 50, 60 krooni. See oleks huvitav teada.

Reet Klaar. Me käisime rootslasi tänamas, Pögenemise aktus. Me käisime Meeskoori kontserdil. Tänuvaart oli aasta aega tagasi Naishoori kontsert, seal lapsed said poole hinna eest, selle eest oleme tänulikud. Aga ei see järgmine Vabariigi aastapäeva aktus on ju koolilapsed ilma rahata. Aga põhimõtteliselt eesti teatrid on täishinna eest olnud ja kui käid. Meie pere käib tihti, ja mul on need suured väljaminekud. Kaks last kaks täiskasvanut ja mina niikui sooviksin seda, kas ei võiks mingi kokkuleppe teha, ma ei tea kes siin määravad neid asju, muidugi meeskoor omad hinnad ja teised omad hinnad, mõtelgu selle peale, et lapsed, ikka lapsed kaasa.

Maia Mattiisen. Kui meie oleme mingisugused organisaatorid olnud, siis on lapsed ilma rahata sisse saanud.

Ja järgmiseks on Katrin Maandi palunud sõna. Ma tahaks kahte asja teada. Ma tahaks Helga herstelile öelda. See asi on väga hea, Et kahe keele peale üles ehitatud jutud või lood või artiklid just sellepärast, et väga palju peab rõhku panema sellele kontrastiivsele asjale, tähendab, et mõned valdavad ühte asja rohkem, teised vähem ja sellele siis veel järjeks seda, et ma tahaks teada kui seda pedagoogi at ja seda pedagoogilist materjali nii hakatakse korraldama, kas selle peale siis ka mõeldakse, et mõned asjad eesti keeles on kõikidele kerged ja mõned asjad tekitavad

paljuule probleeme. kas nendel siis domineeriv keel või nende imbruskonna keel on rootsi keel või ~~inglis~~ inglise keel, või mis ta olla võiks. Ja et saab teha grammatika'i niimoodi, et ei eelda, et need lapsed, kes praegusel ajal neid materjale kasutavad on kas Eesti sündinud või võibolla esimene generatsioon siin, nagu mina. See ei ole mitte päris kindel, et see keel ja see grammatika on sama, kui see õpetusmaterjal saab olema sama kui nendel kes nüüd seda õpivad. Sellepärast, et keeleline olukond on ju teine. Ja me ei saa eeldada, et nende laste keel, on ta siis emakeel või mitte, on niivõrd hea, et nad oskavad seda niimoodi lugeda. Ma ei mõtle sellega mitte nüüd, kui keegi tahab mulle vastu ütelda, et pealolema väga lihtne keel, aga peab mõtlema natuke sellele, mis sorti väljendusviisid on meie keeles tavalised nüüd meie praeguses keeles ja missugused on niivõrd vanamoodi üks või kuidas seda nimetada, muutunud, et lapsed neid enam ei kuule. Ja kui niisuguseid väljendusi kasutatakse, siis olgu need ära seletatud niimoodi, et ka vanemad kes ei valda eesti keelt nii hästi, oma lastele saaks selgeks teha, mis seal seisab, tähendab mõtleb sellepeale, et selle generatsiooni keeleoskus on teine ja et ei ole mitte eesti emakeel selles nagu ta vanasti oli.

Paljak? See on nimelt niimoodi. On konstateeritud, et tuleb õpetada eesti keelt lastele võõrkeelena. On kooli kus tulevad umbkeelsed lapsed. Ja siis on Rootsi -Eesti Operaamatu fondil on ka-vas välja anda õpikuid just selleks otstarbeks. Üks nendest on juba ilmunud madalake tasemele eelkooli ealistele. Eevi Lepik. Ja teine niisuke raamat on käsil. Ilmub varsti kevade poole arvata-vasti. Meil on siin, isegi kohe autorid istuvad saalis. Nii, et sellel teemal on tunduv järjekond.

Katrin Maandi: Ma mõtlen just seda vahet, vahet gruppide, kes ei ole mitte need, kellel keel niivõrt nõrk on, et neid õpetatakse kogu aeg, vaid need, kes siiski valdavad, aga piiratud.

Paljak: See on ühe huvitav sektor.

Katrin Maandi: See keskmine grupp. Jah.

Paljak. Järgmiseks on. Kas Aksel Mark palus sõna?

Aksel Mark. Mina. Võibolla rabelesin. Aga ma võin ka. (Naer saalis) Ma tuleksin vähekeste sellest välja. Et meil on hulka propagandat tehtud, kuidas meie eesti keelt edasi... Hääletus on näidanud, et ainult 15 on tulnud kohale. Ja mul tekkis mõte, et kui teha üks selline koosistumine roots Ma olen igalpool olnud ja ikka kuulnud sama juttu. Kahjatsemistväärselt öieti ma panin tähele ühte proua Klaari, kes oli ainuke kes rääkis sellest Puhm'i raamatust või ettekandest, et me sellest oleme väga palju mööda läind, sest siin on siiski palju vaieldavaid küsimusi. Esi-teks meie koosoleku juhataja lõi väga ilusasti välja väär mõtted. Kas prioriteerida keelt või vabadust. Kui see probleem on, siis on minu arvamine päris selge. Siis on õige kodumaale minna. Sääil on siiski keel prioriteeritud. kolmas mõte, mida ma jagan peaaegu proua Pukkiaga, kus ta ütles, et peaksime noorendama juhtkonda. Minu arvates tuleks konsekventselt noorendada kõige pealt pere-kond. Vanemad on oma lapsed kasvatanud, kas eesti keelseteks või mitte. Nende ülesanne oma lsteaga see on vastutuse ära veeretamine. Arvata, et vanavanemad oleksid nüüd need päästjad. Tüüpiline on öieti see siin, kus vanemad räägivad inglise keelt. Ja vanavanemad peavad siis tulema eesti keelt õpetama. Koidula oli kena. Aga ega Koidula meid enam väga ei hõida. Meie oleme kasvanud, kus Vabadussõda võideti. Meie lapsed ja lapselapsed kasvavad sääil kus meie vabadus on kaotatud. See on niivõrd suur kontrast, et seda peaks siiski keele õppimisel ja õpetamisel ka, minu arvates ar-vestama.

Ungerson: Et need õpilaste piletid on tavaliselt Eesti Komitee noortetöö ja koolitoetuskapital on alati jaganud kui eraldi inimesed seda küsivad on, siis teatud arv neid õpilaste pileteid või raha sinna antud. Peaaegu nad on käinud tihtipeale tasuta. Pileteid on jagatud. Nii, et seda tu-leks edaspidi ka kasutada, et peab inimestele seda teatavaks tegema.

Paljak. Jah. Leelo Pukk.

Leelo Pukk. Kahte asja, ma arvan siiski, et kuigi vanemad on muidugi need, kes oma lapsi kõige esi-teks kasvatavad ja kelle hool, kes on kohustatud keelt õpetama. Siis ma arvan siiski, et meie va-nemad omakonda on kohustatud meid sellega aitama. Eriti kui me oleme abielus rootlastega ja teiste ma lastega. Nii, et meil omal on ainult üksinda võimalik keelt kasutada. Ja siis on väga tähtis, et üks positiivne P R tehakse selle eesti keelele just vanavanemate kaudu. Ma arvan, et on väga palju oskusi ja väga palju teadmisi ja väga palju ajaloolisi huvitavaid asju. Ma tean ise kus minu ämm, kes praegu on 83 aastane, oskab väga palju Eestist. Ja kuidas Eestis elati ja nii edasi. Meie lapsele seletab. Mina ei oska seda. Ma istun ka, suu lahti ja kuulan. Sellepärast, et see on väga huvitav. Ja ma arvan, et palju niisuguseid teadmisi ja niisuguseid asju. On väga tähtis,

et kas vanavanemad sülitavad, või siis inimesed, kes ise on seda üle elanud. Nad ei pea seda oma laste, laste-lastele andma nii, nagu proua Kerstell nimetas. Kirgutaale maha, näkige seda ühe lindile. Tehke selleks midagi. Aga mina ei taha mitte kallist Helga, neid leida kusagilt sotsiaalset kuniagi. Ja ma tahaksin hea meelega, et neid kuskile koondataks. Ei muidugi, see on kõigepealt hea, et neist lahti saada ennem. Aga ma loodan, et need ei jüü sotsiaalsesse nende perekondadesse üksinda, vaid, et ka teised saavad nagu osa sellistest asjadest. Tagasi tulles selleks, et korraldada kasvatus päevi. Ma arvan, et me ei pea siiski neid rootsi keeles. Võib mõni ettekanne lõpus või alguses olla rootsi keelde, nii, et keegi saab tulla, ütleme, ainult sellele ettekandele. Aga ma arvan, et väga tähtis on, kui tahab arutada perekondadega, kellel on lapsed. Ma tulen tagasi selle juurde, et lastele juhtub midagi samaaegselt teises ruumis. Täheleb, et saab tulla koos lastega ja jüüda ühele kohvi joomisele või mingisugusele üritusele terve perekonnaga koos, samalaadilise koosolekul või üritustel arutama, et lastele juhtub midagi huvitavat samaaegselt, et mitte ei pea kodus arutama. Nii nagu minu väike poeg täna hommiku ütles (ta on kuue aastane) : Ema! Täna on laupäev pühapäev, need ei ole tööpäevad. Miks sa lähed jälle tööle?

Paljak: Sass Sagim. Niiud on laudkond väga palju konkreetseid ja konstruktiivseid ettepanekuid teinud ja see on väga meeldiv, et see koosolek on seesuguse kuju võtnud. Aga ma juhiksin ühe asja peale tähelepanu, mida ma ei ole siin Puhmi artiklis ega siin koosolekul kuulnud. Meie motivatsioon vanemate motivatsioon, mille pärast me just pressime lastele peale, et peab eesti keelt õppima. Ja see oli varem niimoodi, et üks teadusemees Ameerikas on ütelnud: Te rikute

kui emakeelt lastega rääkida. Rääkige ainult inglise keelt. Ei! Otse vastupidi!

Et lapsed, kes kasvavad kahekeelsena nende intelligentide oode on suurem need kes Skanes kus eluaeg ainult räägitakse rootsi keelt. Ja vaata kas see ei ole üks suur vara, mis nende lastele annab, lapsed on intelligentsemad. Ja mul oli üks hea sõber, kes jäi oma aladega järni, siis ta ütles mulle: "Sagimü! Ma ütlen sulle üht asja: Eesti Matsi mõistus on mind rohkem aidanud kui Tartu ülikooli diplom." Ja mõelge, Eesti Matsi mõistus või intelligents on kõik niisugused asjad mis on kaasa antud. Ja kui esitan neile filoloogidele ja professoridele on väga raske uues olukorras kohaneda, aga just see intelligents mis meile on kaasa antud Eestist. Me oleme alati mitmekeelsed olnud. Kolm kohalikku keelt, siis Võru ja Tartu ja need murrakud. Vene, Saksa ja Inglise keel. Teine asi. Et need konkreetseid ettepanekuid jäävad sageli õhku rippuma. Ma palun niiud seda kvoorumi, kes seda laudkonda juhib ja kes on selle koosoleku taga, organisatsioonides seisavad, et need välja nopitakse koosoleku protokollidest ja bändide pealt, mis on võetud ja nendest märkmetest ja siis ka täide viiakse. Neid on nii palju, ilusaid ja reaalseid ja konkreetseid ettepanekuid, mis kõik on realiseeritavad.

Kolmandaks. Me teame, et vanemate ja vanaisade õigus on ikka see, et lastelastele muinasjutte lugeda. Vahest on aga niimoodi, et ei pole sugulasi, ei ole vanavanemaid, ei ole tädisid ega onusid kes loevad. Ma küsin seda auditooriumi käest. Kas ei oleks võimalik üks koostöö Eesti Pensionäride Liinguga. Kui tahaks ise tantsima minna ja siis ei ole kedagi kes last hoiaks, siis pensionäär tuleks hea meelega, tema täidab see pool päeva või päeva, et teie saate lastele hoidja või vaataja, kes võib väga hästi ka ilusaid pildiraamatuid ette lugeda. Neid ei pruugi alati osta, vaid neid on võimalik ka laenata.

Paljak. Praegu on palunud sõna Erna Klemmer. Täna sel kasvatuspäeval on minul kõige rõõmsamaks see, et seal laua taga istub viis eesti ema. Nende selja taga on üle kümne eesti lapse. Nad on juba alanud nii väikeselt peale, siis kui need lapsed hakkasid rääkima, nendega rääkima eesti keeles. Ja kogu tee edasi viinud, eesti lasteaias, eesti lasteaias, eesti koolis ja veel edasi. Mul on ainult suureks sooviks, et need viis, kellel see asi nii südame lähedal on, saaksid tulevikus olla oma laste kasvatamisel kaasas kogu probleemide ja kavade koostamisel, mismoodi nende lapsi kasvatatakse tulevikus ja missugused võimalused oleksid maksimaalsed, et nendele õpetada eesti keelt. Ja see on nende südame asi. Ja keegi ei tee seda tööd paremini, kui, see, kellel see on südame meesjaks. Nad ei tee seda mitte ühe austava, oma seisukoha või teenistuse mõttes, vaid teevad seda oma südame ja perekonna ja oma laste pärast. Ma soovin ainult, et neil oleks võimalus ikka ja alati edasi rääkida oma laste tuleviku pärast, nende kasvatamisel ükskõik kus kohal meie eesti institutsioonis. Aplaus...

Kerstell: Jah. Mina tahaks ainult küsida. Kõigepealt ma tahaks öelda. Siin on nii põnev täna. Kas te ei võiks korra eestlasi Siis oleks väga hea, et me oleme seda. Ja olgu 90 või 19 või 18 kõik on teretulnud keda mina tunnen. Aga mina tahaksin ka seda öelda, et siin on üks väga oluline küsimus selles ettekandes. Ja see oli. Kui eestlased tulevad kokku. Kas tohib kasutada ingliskeelt, meil siin on rootsi keel. Meie ei ole seda küsimust üle ülfse puudutanud ja see on meil siin kõige põhilisem küsimus. Ja teine põhiline küsimus on. Kui meie räägime järgmisest

ESTOJ: katsume kokku saada need eestlased, kes on abielus muulastega, igasugustega ja nende lapsed kes ei oska eesti keelt. Nendest võiks väga jästi teha üks grupp. Seejärel mis Matiisen

ütles, see on täiesti õige. Eestlane on see, kes armastab eestlast, kes tahab eestlaste heaks midagi teha, mitte ainult see, kes räägib eesti keelt. See on kohutavalt tähtis, meie eesti keel. Aga see ei ole ainuke tee. Me peame kõigile ütleva: Tere tulemast. Aga misjärel mina kardan. Mis need hirmus targad noored ütlevad selle kohta. Kas me hakkame nüüd inglise keelega peale, rootsi keelega peale või ikka ainult peame eesti keeles rääkima, või võtame tõlgi. Olge head.

Paljak: Küsimus on väga aktuaalne.

Maaruli palub sõna. Ma võin sellele kohe vastata sama sõnulega, millega Ets Ohssaar alati esineb. Ta ütleb: Kui on kakskeelne, siis on praktiliselt kolm keelt, tähendab, on eesti keel, on rootsi keel ja see meie nõndanimetatud segakeel. Ja see segakeel ei ole mitte ise üks halb keel, sellejärel, et see vastab täpselt meie oludele siin. Tähendab, kui meie ütleme tunnelbana, siis ma mõtlen ka tunnelbana ja mitte metroo või allmaaraudtee või mis asi see on. Aga me peame oskama niipalju eesti keelt, et kui me oleme Eestist tulnud inimestega koos või Ameerikast tulnud eestlastega koos, et me oleme võimelised siis ka kasutama seda nõndanimetatud neutraalset sõna, kas see siis on Metroo või allmaaraudtee või mis ta siis eesti keeles on. Aga, et meie omavahel vahetevahel lubame niisugust segakeelt, leian mina, et ei ole võimalik takistada, selleks, meil on vajadus. See on üks sõna tagavara ja see on üks täpsem keel, kui on rootsi eba eesti keel.

Kerstell: Ma ei mõtle seda, ma mõtlesin

Maaruli: Mina just ütlesin, et teha nendele noortele kellel on üks vanematest rootslane või mingi muu maalane, teine on eestlane, niisuguseid kokkutulekuid kus nemad kui mitte muud siis vähemalt selle sega keele ära õpivad, tähendab õpivad niipalju põhilisi eesti keelseid asju ära, et nad on võimelised ka praktiliselt eesti keelsest seltskonnast osa võtma. Ja see on üks täitsa eriline probleem, mis on mõnes mõttes sama, aga mõnes mõttes eraldatud sellest puht eesti keele probleemist mida meie võtame vahel omavahel on just see, et meil on ka seda tuge. Seda ei saa ütelda ah mis teil viga, teil on vanavanemad, teil nii teil naa. Neil on viga, need peavad palju vaeva nägema sellega, et seda eesti keelt enam-vähem puhtana hoida, tähendab rootsikeelt mitte lasta domineerida.

Teine asi mille peale rõhku on vaja, millest ka siin juttu oli, on et see kvantiteet niipalju kui seda eesti keelt kuuleb, on ka väga tähtis, tähendab, et on niipalju asju eesti keeles mis ka kvalitetselt peavad head olema, et lapsed palju kuulevad kui ütleb, et üks inimene, kellel ainult üks keel on kolme-neljateist aastaseks on saanud ühe täis keele, tähendab ühe täiskasvanud inimese keele, siis te võite ise välja arvestada millal meie eestikeelsed lapsed Rootsis saavad selle kätte heal juhul nad saavad pensioni eaks samale tasemele, selle tunni arvuga mis nemad aasta või oma elu jooksul eesti keelt kuulevad. Tähendab peab olema intensiivsed perioodid kus võimalik niipalju eesti keelt kui iganes saab ja mingisuguse mõttega, mitte ainult see, et saadetakse kuskile kokku ja öeldaks, et asi laheneb iseendast.

Vastuseks selle intelligenti kohta, siin ma tahaks ainult ütelda, et intelligent on arvatavasti olemas enne kui see keel tuleb ja need kes on intelligentsed, et nendel on rohkem vaeva sellega ja nendele peab rohkem tuge andma.

Paljak: Ma ütlen vahele, meil on käsil 5 - 10 teemat ja see annab meile tulevikuks väga hülpsid.

Järgmiseks on Leelo Fuks. Loomulikult me peame mõtlema selle grupile, noortele ja lastele kes on nõndanimetatud segaabielludest ja kes ei valda eriti hästi või ainult väga natukene eesti keelt. See on ju kõige suurem grupp tegelikult meie järeelkasvatust ja järeltulijatest. Sellejärel ütleme, et meie räägime siin oma probleemidest, meie räägime nendest perekondadest kus räägitakse eesti keelt. Meil on muidugi ka tähtis, et me saame seda teha ja et me suudame seda teha oma lastega, et mõned inimesed oskavad, ütleme seda keelt päriselt ja oskavad seda siin edasi viia. See on üks külg. Aga sellejärel me ei tohi mitte unustada neid kõiki teisi lapsi ja grappe ja, et Eesti tulevikuks huvi juurde tuua, siis me peame neile mõtlema. Ja sellejärel mina loodan, et kõik kutsed mis lähevad välja OTSEle ja ESTIVALile ja nii edasi, et nendel kutsetel seisab, et see ole mitte sunduslik, et peab oskama eesti keelt, et neile üritustele tulla. Ja see on ka kindlasti hea rootsi keelseid ettekandeid ja nii edasi on meie oma ESTIVALi ja ESTODE ja OTSEDE ja nii edasi raames, nii, et ka nendele saab midagi pakkuda. Kati Maandi on siin mitu korda toonitanud ja ma

ja ääksin ka nendest intensiiv keele kursusest ja, et oleks suviholusi lastele, kus on tõesti nii nagu need välismaa keelekursused, korraldatud ka meie lastele intensiiv treeningud. Ja seal on ka muidugi võimalik treenida nii eri tasemetel nii neid lapsi, kes oskavad eesti keelt, et nad seda veel paremini oskavad. Ja tõesti keelt õpivad. Ja ka väga algelisi kursusi nende lastele, kes alles algavad õppima eesti keelt. Me peame olema valmis, et töötada kõigi nendega, aga nad ei tohi mitte segamini olla, sellepärast, siis nad oskavad kõik rääkida rootsi keelt ja siis nad teevad seda.

Paljak: Edith Nyman. Üks asi oli see millest oli juttu, et peaks olema ka rootsi keelseid programme nendele eesti keelt mitte valdavatele abielu pooltele. Näiteks Göteborgi Estivalil oli niini-metatud Estofiilide jaoks. Seal oli programmid rootsi keeles, mis oli mõeldud siis eesti meeste ja naiste rootsi soost teistele pooltele.

Siis on teine asi, millest on mitu korda juttu olnud, et neid noori vanemaid, et neid laste vanemaid välja saada, kes siin puuduvad. On ju vanemaid kelle lapsed on natuke suuremad. Kooliealisi lapsi saab ju tõesti jätta üksinda, see ei ole põhjus, miks ei tulla. Kõikidel ei ole ju eelkooli eelikuid mitte.

Teiseks, oli kevadel korraldatud üks asi, ma ei mäleta, oli see tänavu kevadel või möödunud kevadel, oli Eesti Majas üks laudkonna vestlus, kus oli suvihodude probleemid ja nii, kus oli ka Raija Hirsch. Seal oli korraldatud ja mõeldud nii, et pidi olema samaaegselt lasteaiaruumides programm lastele, kuhu küll minu teada ühtegi last ei tulnud. Jaseal oli inimesi ka väga vähe kohal ja seal oli jälle samuti, et neid lastevanema vanuseid võib-olla neli-viis tükki kohal heal juhul, kuigi oli astunud samme, et oleks võimalus ka lastel mängida seal samaaegselt. See oli teine siis on vanavanemaid toonitatud. Ja see on muidugi väga hea, kui nemad siis räägivad. Ja on ka tähtis, et vanemad ise räägivad. Ma olen nüüd kaheksa aastat õpetanud kodukeelt rootsi koolides eesti lastele. Ja on neid juhtumeid, kus kodus ei räägita mitte üht sõna eesti keelt, kuigi seal üks vanematest on eestlane. See laps kuuleb seda eesti keelt 40 minutit nädalis minu juures. Sellega ma ei õpeta ühtegi last rääkima, nii hea pedagoog ma küll ei ole. Siis on need vanemad, kes täiesti aitavad kodus kaasa. Näiteks ma toon Kati Maandi, et tema lapsed on osanud ja ütelnud, et nad on nii tüdinud sellest, et neid kogu aeg isa-ema parandavad kodus. Aga ükskord ütles üks poiss ise niimoodi: "Aga ma usun, et see on väga hea, et ma saan nagu ilma vaevata keele õigeks." Ja see oli üks sinu poegadest "Kahju, et vanemad on mind juba üheksa aastat õpetanud." Ja ma ei tea, kui palju ta siis koolis käind on.

Ma lastega olen ma samuti, ma olen neid kohutavalt parandanud. On perioode, kus nad sellest tüdind. On minu peale vihased. On perioode, kus nad jälle ütlevad, et see on hea, et sa meid parandad. Mu lapsed on kõik, nii kirjast kui sõnas eesti keelsed. Ja nad ei ole eesti koolis kahjuks käind, kuna me elame kaunis kaugel Stockholmist. Aga see on ikkagi kodu ja ema või ütleme vanemad ise. Muidugi, vanavanemate abi on ka alati teretulnud. Aga parem on, ise ka muidugi. Aga väga hea kui võib olla nende noorematele emadele või vanematele saaks korraldada keele kursusi ka neile. Ja need on olemas. Mare Aadli, ütles mu kõrval. Need on seal Paul Laanel on eesti keele kursus, aga see on siiski võib olla nendele kes oskavad. Aga ma mõtlen nendele, kes siiski eesti keelt räägivad võib olla natuke puudulikult. Sellistele abiks kursusi vaja, nii, et see oleks võib-olla ka üks konkreetne ettepanek, et vanemaid ka õpetada enne kui lapsi õpetada.

Milits: Ja. Mu daamid ja härrad. Ma ei tea kuhu poole ma praegu pean pöörduma. Kellelegi peab selg jääma. Vaadake. Laudkonna juhataja ütles enne, et siin on nii palju konkreetseid ettepanekuid tehtud, et selle kohta võib veel teha mitu laudkonna vestlust. Ja. See on just see, mida ma kardan, et tehakse veel mitu laudkonda. Esimeste konkreetseid ettepanekuid jäävad läbi viimata. Ja. Sellepärast ma teen praegu ühe täiesti konkreetse ettepaneku, mida ma olen juba mitu korda teinud asjaosalistele. Aga ma tahan seda täna teha, et kõik kuuleksid, et tõesti tuleks midagi välja. Meil on niimoodi: Stockholmi Eesti Lühiraadio. Meil on tund aega nädalis, iga teisipäeval on noortetund. Me anname teile heameelega selle tunni. Kui kool tuleb õpilastega, näiteks, et oleks raadio, mitte lastele, vaid lastega. Või kui pedagoogid tahavad tulla, tahavad teha pedagoogilisi eesti keelseid saateid lastele. Palun! Vaadake. Meil on raske. Meie ei ole TAPMOKA, meie ei ole pedagoogid. Ei oska laste saateid teha. On vaja abi. Tarmo on teind niisugusi väga huvitavaid laste saateid. Aga on vaja abi, kus saab korralikus eesti keeles. Tund nädalas anname teile. Palun. Tulge tegema! Võtke lapsed kaasa. Teeme kas või võistlusi, näiteks nagu Eks ole. Iga teisipäev. Aga tulge tegema. Aja maksame meie kinni, mis see maksab. Peaasi, et keegi tuleb ja koostab saateid ja laseb lastel, või loeb ise või kuuldemängusi või pedagoogilisi saateid või ükskõik mida. Täielik kooli raadio. Siin on kooliõpetajad praegu, pöörduge meie poole. Minu number on 77 812 51. Kas või homsest peale. Hakkame tegema kord nädalas. See on noortetunniks välja kuulutatud. Palun tulge vaid tegema. Täna. Aplaus.

Mihkel Matiisen. Ma tõstaksin üles ühe natukene uue aspekti jutuaajamise juurde. Ja nimelt sellega et täheks ühe samm edasi ajaliselt eesti keele oskuse mõttes. Kuna mina olen ju minna aega vanavanemate seisuses, siis see põlvkond, kes minu, ütleme minu abikaasa hoole all on üleskasvanud. Tegutseb nüüd mööda maailma laiali. Ja juhtus niimoodu, et kusagil Kanaada sopis, nüüd said kaks meest kokku asjaajamise juures. Nimekaardid vahetati ja siis tekkis teatud vaikus, mille peale üks meestest ütles: "Kurat. Kas eesti keeles ei saa?" No muidugi sai eesti keeles ka. Aga selle lühikese jutu tulemus on ju see, et eesti keel on siiski kujunemas globaalseks keeleks, kus väga palju tulevasi ja juba praegusi eksperte saavad seda kasutada omavahelise salajase keelena. Ma arvan, et see on tegelikult suur pluss. Kui midagi muud eesti keelele. Ja. Ja kas see nüüd intelligenti juure annab või ära võtab, aga igal juhul teritab seda. Aitäh.

Paljak: Aga Tarmo Sepp palus sõna.

Tarmo: Tahan ütelda seda, et me peame mõtlema ka eesti keele staatuse peale, mitte ainult motivatsioon. Kui me eesti keele staatust ei tõsta - kaob keel.

Kus on Eesti Alghooli õpetajad?

Kerstell: Kulla pansionäär! minge koju! Ja hakake kirjutama. Oma elu. Mitte ainult oma elu-lugu, vaid te olete kindlasti kuulnud, mis sündis Venemaal, kui eestlased koondusid. Ja sealt tuli osa meile ja väga tähtis põhi. Ja pange ruttu kirja see. Meie ei tea keegi, kui kaua meil neid päevi on. Me siis enam näühida ei saa.

Paljak: Ma tänan! Oleks aeg koosolek lõpetada ja ma paari sõnaga võtaksin kokku, kuidas mina seda asja nägin. Ma küll konstateerin kõige pealt, et Puhmi ettekanne oli katalisaator. Keemias, teate, on üks aine mis tuleb sisse võib-olla lõppresultaadis, tuleb kaasa täna. Väga vähe võeti sõna puht Puhmi ettekanne kohta. Aga meil tuli välja terve seeria huvitavaid konkreetseid ideesid, mis antakse üle eesti organisatsioonide aktiivsetele läbiviijatele. Ja ma tahaksin seda punkti natuke puudutada, kuna see on õieti üks väga delikaatne ja raske punkt. Ressurside küsimus. Meil on ideesid. Meie keelel on staatus juba ammu. Staatus oli varem üleval juba täna. Ja meil tehakse kõrgkvaliteetselt tööd. Aga meil on resurse vaja. Vanemad hakkavad kaduma, noored tulevad küll juure, aga mitte samas ulatuses kui vanad eest ära lähevad. Nüüd ma kujutan ette, et see on meie niiöelda ütelda kriitiline punkt meie tegevuses. Ma tahaksin omalt poolt juure lisada ühe teise asja veel siin.

See on see. Et eesti keele alal on meil tulnud abi Eestist, kodu Eestist. Ja isegi meie hulgas täna siin on Eesti st tulnud inimesi, kes on viimasel ajal sealt tulnud. Ja ma loodan meie perele säält ka abi. Meie Eesti Alghooli koosseisus on juba väga palju eesti lapsi. Eesti päritoluga ot-seselt. Neid on Rootsis, ma kujutan ette, umbes 60 EESTI LAST, kes viimase viie aasta jooksul sealt tulnud. Vanemaid 300 - 500 vahel. Nii, et see on üks sektor mis arvatavasti aitab kaasa meie tegevusele.

Meil on terve pikk nimekiri konkreetsete ettepanekutega, mis täna siin on tehtud. Ma ei hakka uuesti ette neid lugema, aga need on meil niiöelda kõrvataha pandud ja viiakse läbi, niipalju, kui see vähegi võimalik on ja meie ressursid selleks aitavad. Ma lõpetaksin tänase koosoleku laudkonna vestluse suure tänuga viiele emale, . Viiele emale, kes tegid huvitavaid ideesid. Aplaus....

Ma usun, et sellest vaatevinklist on meil seni vähe olnud ideesid. Ja just neid on meil tarvis. Ehkki vanemad, kes oma nahal on kõiki probleeme turnud, teavad kõige paremini mis probleemid on. Nii, et ma kujutan ette, et tulevikus me kasutame rohkem ära teie abi. Nüüd on meil kavas järgmine asi, palun Juhon.

Ungerson: Lugupeetud koosolijad. Meil on Jõulu koosviibimine. See mis meil on palju, palju aastaid olnud peale kasvatuspäeva. Nii, et on palutud kõiki sellest osa võtma. See algab kell neli. Tund aega on vahetäga.

Teiseks. Ma tahan tänada doktor Paljakut, kes tänase kasvatuspäeva on korraldanud nii hästi. Samuti kõiki, kes on tema kutsele järginud ja lauda istunud ja kõiki neid, kes on osa võtnud.

Paljak: Üks väike praktiline asi veel. Ja nimelt see, et väljas laua peal on Mall Puhm'i ettekanne tekst. See tekst kahjuks ei ole täiesti viimistletud, seda ei ole keeleliselt redigeeritud, süäl on trükkivigu ja keelelisi vigu. Ma palun seda lugeda nagu ta on. On kavas see kõne tekst väljaanda eraldi. See ilmub eesti õpetajate bulletäänis tõenäoliselt ja võib-olla Teatajas.

Milits: Ja. Mu daamid ja härrad. Ma ei tea kuhu poole ma onagu pean pöörduma. Kellelegi peab selg jääma. Vaadake. Laudkonna juhataja ütles enne, et siin on niipalju konkreetseid ettepanekuid tehtud, et selle kohta võib veel teha mitu laudkonna vestlust. Ja. See on see just mida ma kardan, et tehakse veel mitu laudkonda. Esimeste konkreetseid ettepanekuid jäävad läbi viimata. Ja. Sellepärast ma teen praegu ühe täiesti konkreetse ettepaneku, mida ma olen teinud mitu korda juba asjaosalistele, aga ma tahan seda täna teha, et kõik kuuleksid, et tõesti tuleks midagi välja. Meil on niimoodi; Stockholmi Eesti Lühiradio. Meil on tund aega nüüdlis iga teisipäeval on noortetund. Me anname teile hea meelega selle tunni, kui kool tuleb õpilastega, näiteks, et oleks radio, mitte lastele, vaid lastega. Või kui pedagoogid tahavad tulla, tahavad teha pedagoogilisi eesti keelseid saateid lastele. Palun? Vaadake. Meil on raske. Meie ei ole Tarmoga, meie ei ole pedagoogid. Ei oska laste saateid teha. On vaja abi. Tarmo on teind niisugusi väga huvitavaid laste saateid küll. Aga on vaja abi, kus saab konralikus eesti keeles. Tund nädalas anname teile. Palun. Tulge tegema! Võtke lapsed kaasa. Teeme kas või võistlusi, näiteks nagu Eks ole. Iga teisipäev. Aga tulge tegema. Aga maksame meie kirni, mis see maksab. Peaasi, et keegi tuleb ja koostab saateid ja laseb lastel, või loeb ise või kuuldemängusi või pedagoogilisi saateid või ükskõik mida. Täielik kooli radio. Siin on kooliõpetad praegu pöörduge meie poole. Minu number on 77 812 51. Kas või homsest peale. Hakkame tegema kind nädalas. See on noortetunniks väljakuulutatud. Palun tulge vaid tegema. Täna. Aplaus.

Mihkel Matiisen: Ma tõstaksin üles ühe natukene uue aspekti jutuaajamise juurde. Ja nimelt sellega, et läheks üks samm edasi ajaliselt eesti keele oskuse mõttes. Kuna mina olen ju mõnda aega vanavanemate seisuses, siis see põlvkond, kes minu, ütleme minu abikaasa hoole all on üles kasvanud. Tegutseb nüüd mööda maailma laiali. Ja juhtus niimoodi, et kusagil Kanadas sopis, nüüd said kaks meest kokku asjaajamise juures, nimekaardid vahetati ja siis tekkis teatud vaikus, mille peale üks meestest ütles: "Kurad. Kas eesti keeles ei saa?" No midugi sai eesti keeles ka. Aga selle lühikeses jutu tulemus on ju see, et eesti keel on siiski kujunemas globaalseks keeleks, kus väga palju tulevasti ja juba praegusi eksperte saavad seda kasutada omavahelise salajase keelena. Ma arvan, et see on tegelikult suur pluss. Kui midagi muud eesti keelele. Ja. Ja kas see nüüd intelligentsi juure annab või ära võtab, aga igal juhul teritab seda. Aitähk.

Paljak: Aga Tarmo Sepp palus ka sõna.

Tarmo: Tahan ütelda seda, et me peame mõtlema ka eesti keele staatuse peale, mitte ainult motivatsioon. Kui me eesti keele staatust ei tõsta, kaob keel.

Kus on Eesti Alghooli õpetajad?

Kerstell: Kulla pensionärid minge koju! Ja hakake kirjutama. Oma elu. Mitte ainult oma elulugu, vaid te olete kindlasti kuulnud, mis sündis Venemaal, kui eestlased koondusid. Ja sealt tuli osa meile. Ja väga tähtis põhi, mis te mujalt olete kuulnud. Pange ruttu kirja see. Meie ei tea keegi, kui kaua meil neid päevi on. Me siis rnam rääkida ei saa.

Paljak: Ma tänan! Oleks aeg koosolek lõpetada ja ma paari sõnaga võtaksin kokku, kuidas mina seda asja nägin. Ma küll konstateerin kõige pealt, et Puhm'i ettekanne oli hatalisaator. Keemias, teate, on üks aine mis tuleb sisse võib-olla lõppresultaadis, tuleb kaasa täna. Väga vähe võeti sõna puht Puhm'i ettekande kohta. Aga meil tuli välja terve seeria huvitavaid konkreetseid ideesid, mis antakse üle eesti organisatsioonide aktiivsetele läbiviijatele. Ja ma tahaksin sel'a punkti natuke puudutada, kuna see on õieti üks väga delikaatne ja raske punkt. Ressurside küsimus? Meil on ideesid. Meie keelel on staatus juba ammu. Staatuse oli varem illeval juba täna. Ja meil tehakse kõrgkvaliteetselt tööd. Aga meil on resurse vaja. Vanemad hakkavad kaduma, noored tulevad küll juure, aga mitte samas ulatuses kui vanad eest ära lähevad. Niiid ma kujutan ette, et see on meie niiöelda ütelda kriitiline punkt meie tegevuses. Ma tahaksin omalt poolt juure lisada ühe teise asja veel siin.

See on see. Et eesti keele alal on meil tulnud abi Eestist, kodu EESTIST ja isegi meie hulgas täna siin on Eestist tulnud inimesi, kes on viimasel ajal sealt tulnud. Ja ma loodan meie perle säält ka abi. Meie Eesti Alghooli koosseisus on juba väga palju eesti lapsi. Eesti päritoluga otseselt. Neid on Rootsis, ma kujutan ette umbes 60 eesti last, kes viimase viie aasta jooksul sealt tulnud. Vanemaid 300 - 500 vahel. Nii, et see on üks sektor mis arvatavasti aitab kaasa meie tegevusele.

Mul on terve pikk nimekiri konkreetsete ettepanekutega, mis täna siin on tehtud. Ma ei hakka uuesti ette neid lugema, aga need on meil nii öelda kõrvataha pandud ja viiakse läbi, niipalju, kui see vähegi võimalik on ja meie ressursid selleks aitavad. Ma lõpetaksin tänase koosoleku laudkonna vestluse suure tänuga viiele emale, kes tegid huvitavaid ideesid Aplaus...

Ma usun, et sellest vaatevinklist on meil seni vähe olnud ideesid. Ja just neid on meil tarvis. Ehkki varemgi, kes oma nahal on kõiki probleeme tunnud, teavad kõige paremini mis probleemid on. Nii, et ma kujutan ette, et tulevikus me kasutame rohkem üra teie abi. Nüüd on meil kavas järgmine asi, palun Juhon.

Ungerson: Lugupeetud koosolijad! Meil on Jõulu koosviibimine. See mis meil on palju, palju aastaid olnud peale kasvatuspäeva. Nii, et on palutud kõiki sellest osa võtma. See algab kell neli, tund aega on vahetega.

Teiseks ma tahan tänada dr. Paljakut, kes on tänase kasvatuspäeva korraldanud nii hästi. Samuti kõiki, kes on tema kutsele järginud ja lauda istunud ja kõiki neid, kes on osa võtnud.

Paljak: Üks väike praktiline asi veel ja nimelt see, et väljas laua peal on Mall Puhm'i ettekande tekst. See tekst kahjuks ei ole täiesti viimistletud, seda ei ole keeleliselt redigeeritud, süüal on trükkivigu ja keelelisi vigu. Ma palun sefä lugeda nagu ta on. On kavas see kõne tekst väljaanda eraldi. See ilmub eesti õpetajate billettähtis tõenäoliselt ja võib-olla Teatajas.

Jõuluõhtul Ungerson: Lugupeetud daamid ja härrad. Need kaks Eesti Komitee üritust. Kasvatuspäev ja sellele järgnev Jõulueelne koosviibimine on saanud kahel viimasel aastakümnel tavaks meie kultuuriliste ja pedagoogiliste organisatsioonide koostöös. Kasvatuslikud ja pedagoogilised probleemid käsitletakse vabas foorumis mitmekülgselt läbi KASVATUSPÄEVAL, mis vaba kõikidele meie kaasmaalastele. See koosviibimine, siin, kus meie just nüüd praegusel momendil istume on teise laadiline. Siin puudub üldine juhitud diskussioon. Siin kohtame vabalt kõiki kaasmaalasi, kes siia on tulnud. Siin on Eesti Komiteel võimalus näidata oma palet ka neile, kes Eesti Komiteega ei ole soovunud lii tuda. Siin olete meil kõik tere-tulnud häid külalised. Möödunud aasta ei ole meie okupeeritud kodumaale midagi paremat toonud. Kõikide tunnete järele on sealne reschiim tugevamaks muutunud. Slaavlaste sissevedu ja elanikkonna venestamine jätkub. Meie kodumaalt on ka sellel aastal ühel või teisel viisil inimesi vabasse maailma pääsenud. Need ausad uustulnukid eestlased, kes ei ole omale okupantide poolt ülesandeid saanud. Nende panus on eesti minoriteetidele vabas maailmas suureks lisaks. Need uustulnukid aga kes on omale võtnud okupantide poolt ülesandeid, jätke need täitmata ja liituge nendega, kes töötavad Vaba Eesti taastamisele. Eesti Komitee on möödunud aastal saanud töötada häirimatult, kuigi meie oleme kaotanud palju häid võitlejaid, nende juure tuleme tagasi ühel teisel foorumil. Komitee on laienenud. Uueks on selle juures saanud Eesti Komitee Eesti Organisatsioonide Liit. Rootsi keelse nimega Estriska Komite Esternas Riksförbund i Sverige. Eesti Komitee kui Eesti organisatsioonide liit esindab tervet eesti minoriteeti sellest aastast alates sisserännu ameti juures nende referensgruppides kui ka sisserännu nõukorus ja tava kohaselt teistes riigi ja omavalitsuse asutustes kus on meie esitatud. Eesti Komitee asemeikeogu koosolek ja 40 aasta juubeli koosviibimine siin Scheratonis paljude külaliste osavõtul õnnestus hästi. Sisserändajate minoriteedi komisjon on oma töö lõpetanud. Ja Eesti Komitee on oma ressursid See on olnud suur töö meie komitee juhataja Eesti Komitee ametkond on selle aasta jooksul olnud endine. Ainult noorte konsulent on ametivaba omal soovil edasiõppimise tööga seotud. Teda asendab noortetöös Ann Jürisoo, kes meile ennaast ka meeldival viisil tutvustas. Komitee ajaleht Teataja on ilmunud korrapäraselt ja on ka sellel aastal noomanud üle 40-da aasta künnise. Teataja kui üldine uudiste leht on olnud asjalik. Eesti Komitee liikmesorganisatsioonid arvult 43 on töötanud edukalt ja häirimatult. Eesti Komitee presidium on täienerud ühe täiendava liikmega. Komitee edaspidine tegevus on teatud struktuuris selle järgi kuidas ja mismoodi võetakse vastu uurimine riigipäeva poolt. Tegevus eeloleval aastal peaks kulgema endiselt mitmekülgselt, peamiselt tuleb arendada eesti koolide noortetöö ja õppevahendite muretsemine ja kõik teh a, et eesti kool Samuti on kavas eeloleval kevadel, kevad-suvel korraldada pedagoogiline kursus meie praeguste ja tulevaste õpetajate teadmiste täiendamiseks ja veel muul kombel nende läbi viimiseks eestlaskonna maaajal ja ka majanduslikul toetusel. Veel kond tere tulemast sellele koosviibimisele.

95-11
59-60

Ungerson Jõuluöhtul:

Lugupeetud daamid ja härrad! Need kaks Eesti Komitee üritust, kasvatuspäev ja sellele järgnev Jõulueelne koosviibimine on saanud kahel viimasel aastakümnel tavaks meie kultuuriliste ja pedagoogiliste organisatsioonide koostöös. Kasvatustlikud ja pedagoogilised probleemid käsitatakse vabas foorumis mitmekülgselt läbi. Kasvatuspäeval, mis vaba kõikidele meie kaasmaalastele. See koosviibimine siin, kus meie just nüüd praegusel momendil istume, on teise laadiline. Siin puudub üldine juhitud diskussioon. Siin kohtame vabalt kõiki kaasmaalasi, kes siia on tulnud. Siin on Eesti Komiteel võimalus näidata oma palet ka neile, kes Eesti komiteega ei ole soovinud liituda. Siin olete meil kõik tere tulnud hädad külalised.

Möödunud aasta ei ole meie okupeeritud kodumaale midagi paremat toonud. Kõikide tunnete järele on sealne režiim tugevamaks muutunud. Slaavlaste sissevedu ja elanikkonna venestamine jätkub. Meie kodumaalt on ka sellel aastal ühel või teisel viisil inimesi vabasse maailma pääsenud. Need ausad uustulnukid eestlased, kes ei ole omale okupantide poolt ülesandeid saanud. Nende panus on eesti minoriteetidele vabas maailmas suureks lisaks. Need uustulnukid aga, kes on omale võtnud okupantide poolt ülesandeid, jätke need täitmata ja liituge nendega, kes töötavad Vaba Eesti taastamisele.

Eesti Komitee on möödunud aastal saanud töötada häirimatult, kuigi meie oleme kaotanud palju hädad võitlejaid, nende juure tuleme tagasi ühel teisel foorumil.

Komitee on laienenud. Uueks on selle juures saanud Eesti Komitee Eesti Organisatsioonide Liit. Rootsi keelse nimega "Estriska Komite Esternas Riksförbund i Sverige. Eesti Komitee kui Eesti organisatsioonide Liit esindab tervet eesti minoriteeti sellest aastast alates Sisserännu ameti juures nende referensgruppides kui ka sisserännu nõukogus ja tava kohaselt teistes riigi- ja omavalitsuse asutustes, kus on meie esitatud. Eesti Komitee asemekehoogu koosolek ja 40-da aasta juubeli koosviibimine siin Scheraatonis paljude külaliste osavõtul õnnestus hästi. Sisserändajate minoriteedi komisjon on oma töö lõpetanud. Ja Eesti Komitee ametkond on selle aasta jooksul olnud endine. Ainult noorte konsulent on ametivaba omal soovil edasiõppimise ülesandel. Teda asendab noortetöös Ann Tiirisoo, kes meile ennast ka meeldival viisil tutvustas. Komitee ajaleht Teataja on ilmunud korrapäraselt ja on sellel aastal roomanud üle 40-da aasta künnise. Teataja kui üldine uudiste leht on olnud asjalik. Eesti Komitee liikmesorganisatsioonid arvult 43 on töötanud edukalt ja häirimatult. Eesti Komitee presiidium on täienenud ühe täiendava liikmega. Komitee edaspidine tegevus on teatud struktuuri uuendamisel selle järele kuidas ja missuoodi võetakse vastu uurimine riigipäeva poolt. Tegevus eeloleval aastal peaks kulgema endiselt mitmekülgselt peaaröök tuleb arendada eesti koolide noortetöö ja õppevahendite muretsemine ja teha kõik, et eesti kool Samuti on kavas eeloleval kevadel, kevad-suvel korraldada pedagoogiline kursus meie praeguste ja tulevaste õpetajate teadmiste täiendamiseks ja veel muul kombel nende läbi viimiseks eestlaskonna moraalset ja ka majanduslikul toetusel. Veel hõrd tere tulemast sellele koosviibimisele.